

REKOMMENDATIONER

REKOMMENDATION nr 1/2017 AV ASSOCIERINGSRÅDET EU–REPUBLIKEN MOLDAVIEN

av den 4 augusti 2017

om associeringsagendan EU–Republiken Moldavien [2017/1489]

ASSOCIERINGSRÅDET EU–REPUBLIKEN MOLDAVIEN HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Moldavien, å andra sidan, och

av följande skäl:

- (1) Associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Moldavien, å andra sidan ⁽¹⁾, (nedan kallat *avtalet*) undertecknades den 27 juni 2014 och trädde i kraft den 1 juli 2016.
- (2) I enlighet med artikel 436.1 i avtalet har associeringsrådet befogenhet att anta lämpliga rekommendationer för att målen i avtalet ska uppnås.
- (3) Enligt artikel 453.1 i avtalet ska parterna vidta alla generella eller särskilda åtgärder som krävs för att de ska fullgöra sina skyldigheter enligt avtalet och se till att de mål som uppställs i avtalet uppnås.
- (4) Vid översynen av den europeiska grannskapspolitiken föreslogs en ny fas av samarbete med partner där båda sidor känner ett större egenansvar.
- (5) Unionen och Republiken Moldavien önskar befästa sitt partnerskap genom att enas om en uppsättning prioriteringar för perioden 2017–2019 i syfte att stödja och stärka Republiken Moldaviens motståndskraft och stabilitet och samtidigt eftersträva en närmare politisk associering och djupare ekonomisk integration.
- (6) Parterna i avtalet har därför enats om texten till associeringsagendan EU–Republiken Moldavien, som kommer att stödja genomförandet av avtalet, med fokus på samarbete vad gäller gemensamt identifierade delade intressen.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

Artikel 1

Associeringsrådet rekommenderar att parterna genomför associeringsagendan EU–Republiken Moldavien, som återfinns i bilagan.

⁽¹⁾ EUT L 260, 30.8.2014, s. 4.

Artikel 2

Associeringsagendan EU-Republiken Moldavien, som återfinns i bilagan, ska ersätta den associeringsagenda EU-Republiken Moldavien som antogs den 26 juni 2014.

Artikel 3

Denna rekommendation får verkan samma dag som den antas.

Utfärdad i Chisinau den 4 augusti 2017.

På associeringsrådets vägnar

Pavel FILIP

Ordförande

BILAGA

ASSOCIERINGSAGENDA FÖR EUROPEISKA UNIONEN OCH REPUBLIKEN MOLDAVIEN

Innehåll

Associeringsagenda för Europeiska unionen och Republiken Moldavien	7
1. Principer, instrument och medel för genomförandet av associeringsagendan	7
2. Associeringsagendans prioriteringar	8
2.1 Huvudprioriteringar	8
2.2 Politisk dialog, god samhällsstyrning och institutionsuppbyggnad	10
i) Stärka stabiliteten, oberoendet och effektiviteten hos de institutioner som garanterar demokrati och rättssäkerhet i Republiken Moldavien	10
ii) Ytterligare reformera rättsväsendet, i synnerhet säkerställa oberoendet, opartiskheten, professionalism och effektiviteten hos domstolsväsendet	13
iii) Säkerställa respekten för de mänskliga rättigheterna	14
Mänskliga rättigheter och grundläggande friheter	14
Yttrandefrihet	15
Samarbete med det civila samhället	15
Misshandel och tortyr	16
Barns rättigheter	16
Våld i hemmet	16
Likabehandling	16
Fackliga rättigheter och grundläggande arbetsnormer	16
2.3 Utrikes- och säkerhetspolitik	17
Terrorism, icke-spridning av massförstörelsevapen och olaglig vapenexport	17
Konflikten i Transnistrien	18
Internationella brottmålsdomstolen	18
2.4 Samarbete i frågor som rör frihet, säkerhet och rättvisa	18
Skydd av personuppgifter	19
Kampen mot den organiserade brottsligheten	19
Reform av polisväsendet	19
Polisiärt samarbete och databaser	20
Bekämpning av olaglig narkotika	21
Människohandel	21
Bekämpa sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering	21
Bekämpa it-brottslighet	21
Förebyggande och bekämpning av korruption och intressekonflikter	22
Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och bekämpning av ekonomisk brottslighet ...	23
Samarbete om migration, asyl och gränsförvaltning	24
Rättsligt samarbete	25

2.5	Handel och handelsrelaterade frågor (djupgående och omfattande frihandelsavtal)	26
	Handel med varor	26
	Tekniska föreskrifter, standardisering och därmed förknippad infrastruktur	26
	Sanitära och fytosanitära åtgärder	27
	Tull och förenklade handelsprocedurer	28
	Ursprungsregler	28
	Etablering, handel med tjänster och elektronisk handel	29
	Löpande betalningar och kapitalrörelser	29
	Offentlig upphandling	29
	Immateriella rättigheter	30
	Konkurrens	30
	Öppenhet	31
	Handel och hållbar utveckling	31
2.6	Ekonomisk utveckling och marknadens möjligheter	31
	Bolagsrätt, redovisning och revision samt företagsstyrning	32
	Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter	32
	Konsumentskydd	33
	Statistik	34
	Beskattning	34
	Finansiella tjänster	35
	Industri- och näringslivspolitik	36
	Gruvindustri och råvaror	36
	Turism	37
	Jordbruk och landsbygdsutveckling	37
	Informationssamhället/Den digitala ekonomin och samhället	37
	Folkhälsa	38
	Stadsplanering och byggande	38
	Regional utveckling	38
	Fiskeri- och havspolitik	39
2.7	Anslutbarhet, energieffektivitet, klimatpolitik, miljö och civilskydd	39
	Energi	39
	Transporter	41
	Miljö	41
	Klimatpolitik	42
	Civilskydd	42
2.8	Rörlighet och direkta personkontakter	43
	Allmän och yrkesinriktad utbildning samt ungdomsfrågor	43
	Forskning och innovation	44
	Kultur, audiovisuell politik och medier	45
	Deltagande i EU:s organ och program	45
2.9	Information till allmänheten och synlighet	46

Associeringsagenda för Europeiska unionen och Republiken Moldavien

Den 27 juni 2014 undertecknade Europeiska unionen, dess medlemsstater och Republiken Moldavien – nedan kallade *parterna* – ett långtgående och innovativt associeringsavtal, inbegripet ett djupgående och omfattande frihandelsområde. Avtalet innehåller bindande och regelstyrda bestämmelser om ett utökat samarbete som går längre än i traditionella avtal och som omfattar alla områden av intresse. Avtalet tillämpades provisoriskt från den 1 september 2014 till och med slutförandet av ratificeringsprocessen, vilket gjorde det möjligt att till fullo tillämpa associeringsavtalet från och med den 1 juli 2016.

I syfte att förbereda och underlätta genomförandet av associeringsavtalet enades parterna i Bryssel den 26 juni 2014 om en associeringsagenda, i vilken en förteckning över prioriterade områden för gemensamt arbete för perioden 2014–2016 upprättades.

I det föreliggande dokumentet uppdateras och förtydligas associeringsagendan för 2014–2016, samt fastställs nya prioriteringar för gemensamt arbete för perioden 2017–2019, bland annat på grundval av de slutsatser om Republiken Moldavien som Europeiska unionens råd antog den 15 februari 2016. I agendan särskiljs mellan prioriteringar på kort sikt (där avsevärda framsteg bör ha uppnåtts senast i slutet av 2017) och prioriteringar på medellång sikt (där avsevärda framsteg bör ske under de följande två åren).

Det faktum att associeringsagendan är inriktad på ett begränsat antal prioriteringar påverkar inte räckvidden eller mandatet för den befintliga dialogen inom ramen för andra relevanta avtal och partnerskap eller det östliga partnerskapets multilaterala spår.

Viseringsfritt resande till Schengenländer för Republiken Moldaviens medborgare som innehar ett biometriskt pass trädde också i kraft i april 2014. Riktmärkena för handlingsplanen för viseringsliberalisering måste uppfyllas kontinuerligt för att säkerställa hållbarheten i det viseringsfria systemet och därigenom bidra till rörlighet och direkta personkontakter mellan EU och Republiken Moldavien, som är några av hörnstenarna i Republiken Moldaviens politiska associering och ekonomiska integration med Europeiska unionen i enlighet med associeringsavtalet.

1. Principer, instrument och medel för genomförandet av associeringsagendan

Följande gemensamma principer kommer att vara vägledande för genomförandet av associeringsagendan:

- Åtgärder som vidtas som en del av associeringsagendan bör genomföras i enlighet med de övergripande målen om politisk associering och ekonomisk integration.
- Associeringsagendans prioriteringar återspeglar EU:s och Republiken Moldaviens ansvar att till fullo genomföra bestämmelserna i associeringsavtalet, när det nu har trätt i kraft i sin helhet.
- Båda parter måste vara involverade i genomförandet av associeringsagendan, med fullt beaktande av principerna om egenansvar, öppenhet, ansvarighet och delaktighet.
- De resultat som uppnås inom ramen för associeringsagendan kommer att utgöra ett viktigt bidrag när det gäller att förverkliga prioriteringarna för 2020 som man ska enas om under toppmötet inom det östliga partnerskapet i Bryssel.
- Associeringsagendans syfte är att uppnå konkreta, tydliga och hållbara resultat genom ett gradvist genomförande av konkreta åtgärder och genom att det civila samhället och andra intressenter engageras. Båda parter kommer särskilt att sörja för att all lagstiftning och alla strategiska dokument som utarbetas inom ramen för associeringsagendan tas fram genom ett inkluderande och erfarenhetsbaserat tillvägagångssätt.
- Parterna erkänner vikten av att stödja de överenskomna prioriteringarna med hjälp av lämpliga och tillräckliga politiska, tekniska och finansiella resurser.
- Genomförandet av associeringsagendan kommer att bli föremål för övervakning, årlig rapportering och utvärdering. Framstegen kommer att granskas, bland annat under de möten som genomförs inom ramen för de bilaterala strukturer som fastställs i associeringsavtalet. Det civila samhället kommer också att uppmuntras att fokusera sin övervakning på associeringsagendan.
- Europeiska unionen kommer att stödja Republiken Moldavien i genomförandet av de mål och prioriteringar som fastställs i associeringsagendan. I detta syfte kommer den att använda allt tillgängligt EU-stöd, tillhandahålla sakkunskap och rådgivning, underlätta utbyte av bästa praxis, kunskaper och information, samt stödja kapacitetsuppbyggnad och förstärkning av institutionerna. Europeiska unionen kommer också att uppmuntra och eftersträva en samordning av stödet från Republiken Moldaviens övriga partner. EU kommer att använda sina finansieringsinstrument för att genomföra associeringsagendan. Associeringsagendan är dock inte något finansiellt programdokument och ersätter inte den finansiella programplanering som parterna genomför.

EU kommer att ge stöd inom ramen för de övergripande prioriteringarna för biståndet till Republiken Moldavien, såsom anges i det europeiska granskingsinstrumentets gemensamma stödrum och den programplanering för flera länder som utarbetats för Republiken Moldavien genom granskingsinstrumentet, och har samtidigt för avsikt att ta hänsyn till associeringsagendans prioriteringar. EU kan också tillhandahålla bistånd från andra EU-instrument. Allt ekonomiskt bistånd kommer att tillhandahållas i full överensstämmelse med de bestämmelser och förfaranden som gäller för genomförandet av EU:s externa bistånd. I enlighet med dessa förfaranden kommer allt EU-bistånd till Republiken Moldavien att fortsätta vara förbundet med strikta villkor, vars uppfyllande kommer att övervakas och utvärderas regelbundet. Nödvändiga system för tidig varning behöver inrättas för att minska riskerna.

Den föreliggande associeringsagendan kommer att gälla från den tidpunkt då den antas till och med slutet av 2019. Associeringsagendan får ändras eller uppdateras när som helst genom överenskommelse i associeringsrådet EU–Republiken Moldavien.

2. Associeringsagendans prioriteringar

2.1 Huvudprioriteringar

Bland prioriteringarna i associeringsagendan bör följande reformåtgärder prioriteras:

I fråga om stärkta institutioner och god samhällsstyrning:

1. Domstolsväsendets oberoende

Genomföra befintlig lagstiftning som rör rättsliga och brottsbekämpande organ för att garantera oberoende, opartiskhet, integritet, professionalism och effektivitet inom domstolsväsendet, inbegripet åklagarväsendet, vilka bör vara fria från politisk eller annan otillbörlig påverkan, samt för att säkerställa en nolltolerans mot korruption och motverka alla former av korrupta beteenden. Genomföra bestämmelser om funktionell immunitet i enlighet med europeiska normer och god praxis. Se till att transparent och meritbaserad rekrytering av domare och åklagare fullgörs av en oberoende myndighet.

2. Förebyggande och bekämpning av korruption, bedrägerier och intressekonflikter

Genomföra lagen om integritet. Genomföra den lag som kräver att alla berörda tjänstemän ska lämna deklARATIONER om sina och sina relevanta nära släktingars tillgångar och redogöra för potentiella intressekonflikter vad gäller sina och sina relevanta nära släktingars personliga intressen, samt säkerställa ett effektivt genomförande av verkställighetsförfarandet. Anta lagar om proportionella avskräckande sanktioner mot korruption och brott rörande penningtvätt. Genomföra den nya strategin för integritet och korruptionsbekämpning i syfte att effektivt förebygga och minska korruption, i linje med EU:s värderingar och normer. Stärka de korruptionsbekämpande organens kapacitet och förbättra samordningen och samarbetet mellan dem. Inrätta en fungerande rättslig ram för att skydda visselblåsare.

3. Återvinning av tillgångar och utredning i fråga om bankbedrägerier

Upprätta en effektiv nationell tjänst för återvinning av tillgångar. Dela med sig av huvudresultaten av den pågående Kroll-utredningens andra etapp till EU i enlighet med villkoren i Kroll-avtalet utan att detta äventyrar den fortsatta utredningen och återvinningen av tillgångar. Se till att alla de fall av bedrägerier som drabbade Republiken Moldaviens banksystem under 2012–2014 blir föremål för en grundlig, opartisk utredning, även i syfte att återkräva de medel som förskingrats och ställa de ansvariga inför rätta.

4. Reform av offentlig förvaltning, inbegripet förvaltning av de offentliga finanserna

Genomföra strategin för reform av den offentliga förvaltningen och underliggande strategier, som togs fram 2016 i samråd med OECD/Sigma och givarsamfundet. Omorganisera statliga institutioner, förvaltningsmyndigheter och statliga företag för att öka ansvarigheten, ändamålsenligheten och effektiviteten. Granska systemet för utveckling och samordning av politiken för att öka delaktigheten, samstämmigheten, effektiviteten, förutsägbarheten och öppenheten i beslutsprocessen. Förbättra kvaliteten i och tillgängligheten till offentliga tjänster. Säkerställa en professionell statsförvaltning och ett modernt system för personalförvaltning. Inleda en territoriell reform som kan möjliggöra en maximering av de medel som görs tillgängliga för medborgarna på lokal nivå. I högre grad engagera det civila samhället för ökad ansvarighet, öppenhet och lyhörddhet i fråga om reformen av den offentliga förvaltningen och tillhandahållande av offentliga tjänster.

Uppdatera strategin för förvaltning av Republiken Moldaviens offentliga finanser för perioden 2013–2020. Fortsätta reformen av den parlamentariska kontrollen och övervakningen av budgeten. Stärka öppenheten och ansvarigheten i samt tillsynen av finanspolitiken och förvaltningen av de offentliga finanserna. Förbättra styrningen genom ett varsamt hanterande av budgeten och budgetdisciplin, stärkta förfaranden för ansvarighet och bättre förvaltning för resultat.

5. Grundläggande friheter

Upprätthålla mediernas frihet och mångfald, bland annat genom antagande av en ny audiovisuell lagstiftning, i enlighet med Europarådets, Europeiska unionens och OSSE:s rekommendationer, i syfte att anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till direktivet om audiovisuella medietjänster och snarast åtgärda mediernas ägandekonzentration, monopolbildningen på reklammarknaden, och reformen av det nationella tv-bolaget. Bättre fastställa befogenheter och uppdrag för rådet för audiovisuell samordning, i syfte att stärka dess oberoende.

Anta och genomföra den nya nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna, med inriktning på de mest utsatta grupperna, samt samordna planerings- och budgetprocesserna för att avsätta tillräckliga resurser för att genomföra den i praktiken. Säkerställa att domar utfärdade av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter faktiskt verkställs och skapa en effektiv mekanism för parlamentarisk kontroll över genomförandet.

Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att se till att jämlikhet och jämställdhet behandlas som en övergripande prioritering.

6. Konfliktlösning i Transnistrien

Utarbeta en fredlig och hållbar lösning av Transnistrienkonflikten, som grundar sig på Republiken Moldaviens suveränitet och territoriella integritet inom dess internationellt erkända gränser med särskild status för Transnistrien som till fullo ska garantera befolkningens mänskliga, politiska, ekonomiska och sociala rättigheter, och som även skulle främja ytterligare samarbete med den transnistrisk sidan. Fortsätta den konstruktiva dialogen när det gäller situationen i den centrala (transnistrisk) delen av gränsen mellan Republiken Moldavien och Ukraina med alla berörda parter.

I fråga om ekonomisk utveckling och marknadens möjligheter:

7. Förbättrat företags- och investeringsklimat

Genomföra det reformprogram som överenskommit med Internationella valutafonden (IMF) och genomföra den ekonomiska, skattemässiga och finansiella politiken i samma anda som IMF-reformprogrammet. Förbättra lagstiftningen och verksamhetsklimatet för små och medelstora företag, samt tillse att konkurrenslagstiftning följs för att minska monopolbeteenden. Genomföra utvecklingsstrategin för sektorn små och medelstora företag för 2012–2020 och dess handlingsplan, i linje med den nya lagen för små och medelstora företag och med landets reviderade färdplan för konkurrenskraft och med den nationella strategin för att locka investeringar och främja export 2016–2020. Stärka den roll som företag och sammanslutningar av små och medelstora företag (bland annat branschorganisationer) spelar i syfte att förbättra dialogen mellan det offentliga och det privata. Förenkla systemet med kontrollorgan och olika kontrollmyndigheter för att öka effektiviteten, minska utrymmet för korruption och förbättra upprätthållandet av lagar och normer.

8. Jordbruk och landsbygdsutveckling

Genomföra en allmän lag om subventioneringsprinciper för jordbruk och landsbygdsutveckling och därigenom förbättra genomförandet av politiken på detta område. Stärka jordbruksproduktionens konkurrenskraft, särskilt inom utvalda sektorer med högt exportvärde. Förbättra anställnings- och levnadsvillkor på landsbygden. Förbättra hållbarheten i utnyttjandet av mark- och vattenresurser. Förbättra tjänster, infrastruktur och diversifieringen inom ekonomin på landsbygden.

9. Handelsrelaterade reformer: Tekniska föreskrifter, standardisering och därmed förknippad infrastruktur, samt tull- och handelslättnader

Underlätta för handeln genom att utnyttja OECD:s indikatorer för förenkling av handeln som riktmärke. Förbättra samarbetet kring tekniska föreskrifter och standarder med relevanta EU-organisationer såsom Cenelec, Etsi, Euramet, den europeiska samarbetsorganisationen för ackreditering (EA), Europeiska standardiseringskommittén och Welmec. Offentliga samråd som rör tekniska föreskrifter och sanitära och fytosanitära åtgärder har avgörande betydelse för att eftersträva ökad användning och större förståelse bland allmänheten av de nya föreskrifterna på dessa områden. I fråga om sanitära och fytosanitära åtgärder, erhålla ackreditering för alla laboratorier som deltar i officiella kontroller av internationella standarder, så att sanitära och fytosanitära krav för export uppfylls och livsmedels säkerheten på den moldaviska inhemska marknaden förbättras.

Anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till Europeiska unionens tullkodex och dess genomförandeförordningar, och effektivisera tullförvaltningen i fråga om yrkesmässig integritet och öppenhet. Anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning för att göra det möjligt för Republiken Moldavien att ansluta sig till konventionen om ett gemensamt transiteringsförfarande.

I fråga om anslutbarhet, energieffektivitet, miljö och klimatpolitik:

10. Tryggad energiförsörjning och energieffektivitet

Stärka ANRE:s oberoende, bland annat genom avpolitisering av utnämningar och uppsägningsförfaranden för direktörer och ett oberoende utarbetande av budgeten. Anta en ny energilagstiftning på ett öppet och inkluderande sätt. Genomföra samtliga rekommendationer från den granskning av ANRE som utfördes av energigemenskapens sekretariat. Genomföra den nya lagstiftningen för elektricitet och naturgas genom att utföra de åtgärder som föreskrivs i lagstiftningen och genom att anta den nödvändiga sekundärlagstiftningen. Fullt ut genomföra Republiken Moldaviens åtaganden och avtal, inbegripet de som fastställs genom målen för IMF:s ekonomiska program. Fortsätta att vidta åtgärder för att integrera Republiken Moldaviens energimarknad med EU:s. Anpassa lagen om energieffektivitet i byggnader och inrätta lämpliga stödmekanismer för energieffektivitetsåtgärder i såväl offentliga byggnader som hushåll. På grundval av lagen om främjande av användning av energi från förnybara källor, utarbeta stödssystem, administrativa regler samt andra åtgärder som krävs för att främja en ökad användning av förnybar energi.

11. Transporter

Genomföra reform- och omstruktureringsprogrammet för järnvägssektorn. Öka insatserna för att genomföra EU:s luftfartslagstiftning i syfte att dra fördel fullt ut av avtalet om ett gemensamt luftrum mellan EU och Republiken Moldavien. Upprätta fri och rättvis konkurrens inom luftfartssektorn, i synnerhet inkludera bestämmelser om icke-diskriminerande tillträde till flygplatsen i Chişinău flygplatskoncession, och återställa en effektiv konkurrens inom sektorn för marktjänster. Utveckla ekonomiskt betydelsefull infrastruktur, bland annat genom att genomföra ytterligare utvecklingsprojekt för utvidgningen av det planerade transeuropeiska transportnätet.

12. Miljö och klimatpolitik

Säkerställa fortsatta administrativa reformer och uppbyggnad av tillräcklig administrativ kapacitet för att genomföra kapitlen om miljö och klimatpolitik i associeringsavtalet. Göra framsteg i tillnärmningen av miljölagstiftningen genom att införa de viktigaste rättsliga ramarna i sektorn, nämligen lagarna om skydd av luft, hantering av kemikalier och industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Genomföra lagstiftningen om strategisk miljöbedömning och avfallshantering.

I fråga om rörlighet och direkta personkontakter:

13. Allmän och yrkesinriktad utbildning samt ungdomsfrågor

Förbättra genomförandet av den nya utbildningslagstiftningen på alla utbildningsnivåer. Öka den administrativa kapaciteten i utbildningsministeriet och underordnade organ. Genomföra reformen av yrkesutbildningen i enlighet med målen för utvecklingsstrategin och handlingsplanen för yrkesutbildning (2013–2020) för att tillgodose arbetsmarknadens behov. Anta en rättslig ram för sektorskommittéerna. Uppmuntra relevanta berörda parter (bland annat företag och arbetsmarknadens parter) att engagera sig i alla former av livslångt lärande för yrkesfortbildning för att de bättre ska motsvara arbetsmarknadens behov. Genomföra den nationella strategin för utveckling av ungdomsområdet.

2.2 Politisk dialog, god samhällsstyrning och institutionsuppbyggnad

Den politiska dialog och det samarbete om reformer som ska genomföras inom ramen för denna associeringsagenda syftar till att stärka respekten för de demokratiska principerna, rättsstatsprincipen och god samhällsstyrning, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, inbegripet rättigheter för personer som tillhör minoriteter i enlighet med FN:s och Europarådets grundläggande konventioner och tillhörande protokoll. Konsekvens bör säkerställas med Europarådets handlingsplan, som ska tillämpas vid genomförandet av associeringsagendan.

- i) Stärka stabiliteten, oberoendet och effektiviteten hos de institutioner som garanterar demokrati och rättssäkerhet i Republiken Moldavien, bland annat genom en omfattande reform av den offentliga förvaltningen och en reform av förvaltningen av de offentliga finanserna.

Prioriteringar på kort sikt

- Anta och genomföra författningsdomstolens reviderade behörighet och förfarandet för utnämning av dess ledamöter, i nära samarbete med Europarådets Venedigkommission.

- Åtgärda alla brister som identifierats av kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE/ODIHR), det civila samhälls övervakningsuppdrag och av centrala offentliga myndigheter under föregående val, bland annat behovet att säkerställa insyn i finansiering av valkampanjer, oberoende och objektiv mediebevakning och utvandrade medborgares valdeltagande.
- Utvärdera möjligheten till direkt finansiering av politiska partiers verksamhet och av valkampanjer/valkandidaturer för medborgare i Republiken Moldavien med intäkter som erhållits utomlands, och samtidigt förhindra att utländska medborgare, personer och stater direkt eller indirekt påverkar den politiska verksamheten i Republiken Moldavien.
- Inrätta en fungerande rättslig ram för att skydda visseblåsare.
- Genomföra reformen av landets territoriella struktur genom att minska antalet lokala myndigheter i enlighet med den nationella decentraliseringsstrategin samt strategin för reform av den offentliga förvaltningen.
- Genomföra strategin för reform av den offentliga förvaltningen och underliggande strategier, som togs fram 2016 i samråd med OECD/Sigma och givarsamfundet.
- Stärka mekanismerna och kapaciteten för samordning, övervakning och rapportering på både politisk nivå och förvaltningsnivå.
- Uppskatta kostnaderna för handlingsplanen för reform av den offentliga förvaltningen 2016–2018.
- Fastställa en budget som är i balans i enlighet med IMF-avtalet och omfattar tillräckliga ekonomiska resurser för att genomföra de planerade reformerna.
- Reformera statskansliet.
- Förtydliga de viktigaste institutionernas funktioner, roller och ansvar och utarbeta enhetliga, dokumenterade och anpassade förfaranden och metoder för en inkluderande och faktabaserad utveckling och samordning av politiken.
- Förbereda granskning av regelverket för statsförvaltningen i syfte att ändra det till att omfatta alla institutioner som utför uppgifter som typiskt tillhör statlig förvaltning, och för att säkerställa att anställningar, befordran och uppsägningar baseras på meriter.
- Befästa statssekreterarnas roll som de högst uppsatta statstjänstemännen i varje fackministerium, i syfte att bidra till professionalisering och avpolitisering av den offentliga förvaltningen.
- Utöka omfattningen av de uppgifter som samlas in till personalregistret så att det innefattar uppgifter om lön och successivt börjar användas av alla statliga institutioner.
- Omorganisera statliga institutioner för att öka ansvarigheten, ändamålsenligheten och effektiviteten, inbegripet granskning av kostnadseffektiviteten och produktiviteten i statsägda företag som utför förvaltningsuppgifter.
- Noggrant genomföra lagstiftning om öppenhet i beslutsprocesser.
- Ändra lagen om tillgång till information för att förbättra genomförandet av den och vidta nödvändiga åtgärder för att övervaka genomförandet av den.
- Utarbeta en allmän lag om förvaltningsförfaranden för att införa goda förvaltningsprinciper och gradvis anpassa särskilda förvaltningsförfaranden till den nya lagen.
- Inleda en territoriell reform som kan möjliggöra en maximering av de medel som görs tillgängliga för medborgarna på lokal nivå.
- Uppdatera strategin för förvaltning av Republiken Moldaviens offentliga finanser för perioden 2013–2020.
- Anta en ny strategi för intern finansiell kontroll inom den offentliga sektorn.
- Fortsätta reformen av den parlamentariska kontrollen och övervakningen av budgeten. Stärka öppenheten och ansvarigheten i samt tillsynen av finanspolitiken och förvaltningen av de offentliga finanserna.
- Anta det nya utkastet till en lag om revisionsrättens funktion, som säkerställer den offentliga externa revisionens oberoende och effektivitet.

Prioriteringar på medellång sikt

- I samarbete med Europarådet utreda nödvändiga åtgärder för att stärka den institutionella ramen för att främja Republiken Moldaviens motståndskraft på lång sikt.
- Förbättra informationsutbytet mellan regeringen och parlamentet.
- Stärka parlamentets tillsyn över genomförandet av reformerna och lagstiftningen.
- Säkerställa att presidentval, parlamentsval och kommunalval genomförs på ett demokratiskt sätt i enlighet med europeiska normer.
- Utvärdera möjligheten att se över statsstöd till politiska partier i enlighet med internationell bästa praxis, i syfte att beakta presidentvalets resultat.
- Se över taket för donationer till politiska partier från enskilda personer och rättsliga enheter i enlighet med internationell bästa praxis och i överensstämmelse med Venedigkommissionens sakkunskap.
- Fortsätta genomförandet av decentraliseringsstrategin, i enlighet med den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse från Europarådet (Europarådets fördragsserie – nr 122).
- Se över mekanismerna för väljarregistrering i enlighet med OSSE/ODIHR:s rekommendationer för att säkerställa uppgifternas riktighet.
- Utveckla och genomföra modulen "finansiell kontroll" i det automatiserade informationssystemet för val och den rättsliga ramen, som kommer att innebära automatisering av förfarandet för rapportering, insamling och analys av de finansiella rapporterna för politiska partier och kandidater i valet och förbättra allmänhetens tillgång till denna information. Införa effektiva sanktioner vid överträdelser och se till att bevisbördan för medlens ursprung vilar på parterna. Införa möjlighet att förverka oförklarade tillgångar.
- Införa effektiva mekanismer för att hantera och samordna stödet med regeringens behov.
- Fortsätta reformen av den offentliga förvaltningen (på både central och lokal nivå, liksom territoriell reform) i enlighet med principerna för offentlig förvaltning, i samråd med och genom att i högre grad engagera det civila samhället, i syfte att bygga upp en ansvarig, effektiv och transparent offentlig förvaltning baserad på professionella meriter och erfarenhet, med egna etiska regler och fri från politisk påverkan.
- I enlighet med strategin för reform av den offentliga förvaltningen, optimera den offentliga förvaltningen på nationell och lokal nivå.
- Regelmässigt göra förhandsbedömningar av konsekvenser, säkerställa att kostnadsuppskattningar för reformer görs systematiskt, och inrätta forum för konfliktlösning mellan ministerier på både hög politisk nivå och hög nivå inom förvaltningen.
- Införa ett mer transparent och konkurrenskraftigt lönesystem för offentligt anställda för att attrahera och behålla kompetent personal.
- Tillhandahålla medborgarna lättillgänglig information om deras rätt till god förvaltning, till tillgång till information, till förvaltningsdomstolar och att begära ersättning, så att medborgarna känner till var och hur de ska framföra klagomål. Se till att medborgarnas önskemål och klagomål följs upp på ett effektivt och konkret sätt.
- Säkerställa institutionella och organisatoriska förbättringar som krävs för att stärka den parlamentariska kontrollen, inklusive former för samarbete med offentliga externa revisionsenheter.
- Stärka finansministeriets möjligheter att fylla sin funktion som central skattemyndighet och garantera finanspolitisk hållbarhet.
- Fortsätta att förbättra strategin för förvaltning av de offentliga finanserna och genomföra den uppdaterade strategin i praktiken.
- Upprätta ett fortlöpande flerårigt offentligt investeringsprogram, under ledning av finansministeriet, i syfte att säkerställa prioriterade investeringar på nationell nivå i fleråriga budgetramar.
- Se till att nödvändiga institutionella och organisatoriska förbättringar görs för att stärka den externa tillsynen, bland annat genom att ytterligare utveckla den externa revisionsfunktionen hos Republiken Moldaviens revisionsrätt, i linje med Internationella organisationen för högre revisionsorgans standarder, och formerna för samarbetet mellan parlamentet och den offentliga externa revisionen.

- Genomföra lämpliga disciplinära förfaranden och effektivt tillämpa sanktioner.
- Gradvis reformera de offentliga räkenskaperna och externa rapporteringsstandarder.
- ii) *Ytterligare reformera rättsväsendet, i synnerhet säkerställa oberoendet, opartiskheten, professionalismerna och effektiviteten hos domstolsväsendet, inklusive åklagarväsendet, som bör vara fritt från politisk eller annan otillbörlig påverkan. Vissa aspekter av den omfattande reformen av rättsväsendet kan kräva ändringar av konstitutionen.*

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra den nuvarande lagstiftningen som rör domare, åklagare, advokater och andra rättstillämpare, för att säkerställa nolltolerans mot korruption och förebygga alla former av korrupt beteende.
- Säkerställa att domare och åklagare rekryteras av en oberoende myndighet på grundval av öppna, meritbaserade och objektiva kriterier och rättvisa urvalsförfaranden, bland annat obligatoriska skriftliga prov och nationell poolning av lediga tjänster i enlighet med europeiska normer.
- Säkerställa att domare och åklagare, bland annat chefsåklagare och i höga rättsinstanser, befordras av en oberoende myndighet på grundval av öppna, meritbaserade och objektiva kriterier och rättvisa urvalsförfaranden i enlighet med europeiska normer.
- Säkerställa ett verkningsfullt genomförande av skyddsåtgärder för domares oberoende.
- Säkerställa ett effektivt genomförande av disciplinära och etiska regler, inklusive rättssäkerhetsgarantier för domare och åklagare och rättsinspektionens självständighet gentemot det högsta rådet, samt klagomålsmekanismer som är tillgängliga för allmänheten.
- Genomföra regler om funktionell immunitet i enlighet med god praxis och i fullständig överensstämmelse med europeiska normer.
- Tillämpa ramlagstiftningen om integritet inom rättsväsendet.
- Förbättra öppenheten och effektiviteten i beslutsprocessen i det högsta rådet.
- Stärka det högsta åklagarrådets oberoende i linje med bestämmelserna i lagen om åklagarväsendet av den 25 februari 2016 och med kraft fortsätta den övergripande reformen av åklagarväsendet, bland annat genomförandet av den nya lagstiftningen.
- Garantera rättvisa rättegångar, tillgång till rättslig prövning och processuella rättigheter i enlighet med Republiken Moldaviens förpliktelser enligt Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, domstolens rättspraxis och andra relevanta Europarådskonventioner, genom att
 - = genomföra lagstiftning och åtgärder som syftar till att garantera misstänkta och åtalade personers processuella rättigheter i straffrättsliga förfaranden,
 - = genomföra lagstiftning och åtgärder samt tillhandahålla resurser som syftar till att garantera brottsoffer tillgång till rättslig prövning, skydd, stöd och ersättning, bland annat enligt det straffrättsliga systemet.
- Stärka genomförandet av rättsligt bistånd och mekanismer för alternativ tvistlösning.
- Säkerställa funktionen för ett effektivt elektroniskt rättsligt ärendehanteringssystem med tillförlitlig slumpmässig tilldelning av ärenden och tillförlitlig rättsstatistik.

Prioriteringar på medellång sikt

- Säkerställa oberoendet för institutioner inom rättsväsendet, så att de inte utsätts för politiska eller andra former av påtryckningar från förvaltningen, regeringen eller parlamentet.

- Säkerställa alla åklagares fullständiga oberoende och minska den allmänna åklagarmyndighetens tillsynsroll i enlighet med den nya lagen om åklagarväsendet.
 - Se till att nationella rättsinstitutet levererar grundläggande utbildning och fortbildning i enlighet med fastställda behov.
 - Uppvisa resultat från åtgärder som genomförts för att stärka domstolsväsendets integritet och ansvarighet, såsom kontroller och fällande domar för brott med anknytning till korruption.
 - Arbeta för att förbättra allmänhetens uppfattning om oberoende, integritet, transparens och ansvarsskyldighet inom domstolsväsendet.
 - Göra framsteg med en övergripande reform av åklagarväsendet, som omfattar de åklagare som är specialiserade inom organiserad brottslighet och korruption.
 - Göra framsteg med genomförandet av lagen om optimering av strukturen för domstolsväsendet, i enlighet med den handlingsplan som godkändes genom parlamentsbeslut nr 21 av den 3 mars 2017.
 - Förbättra tillgången till rättslig prövning, särskilt för kvinnor och sårbara grupper.
 - Arbeta för en betydande förkortning av den tid som förfaranden i civilmål och straffrättsliga ärenden varar.
 - Verka för att ett högre antal mål avgörs.
- iii) *Säkerställa respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna* genom ett omfattande samarbete kring skyddet för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Detta samarbete kommer att innefatta arbete på följande områden för att åstadkomma följande:

Mänskliga rättigheter och grundläggande friheter

Prioriteringar på kort sikt

- Slutföra och därefter genomföra den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna, med inriktning på de mest utsatta grupperna, samt samordna planerings- och budgetprocesserna för att avsätta tillräckliga resurser för att genomföra den i praktiken.
- Inrätta ett nationellt råd och ett sekretariat för att utarbeta, övervaka och rapportera om genomförandet av den nya nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter.
- Säkerställa att domar utfärdade av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter faktiskt verkställs och skapa en effektiv mekanism för parlamentarisk kontroll över genomförandet.
- Börja genomföra strategin för konsolidering av förbindelserna mellan olika etniska grupper 2017–2027 och anta relevant handlingsplan].
- Göra framsteg med pilotgenomförandet av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk på sju orter, som en del av Republiken Moldaviens insatser för att ratificera stadgan.
- Slutföra reformen av ombudsmannaämbetet genom att förbättra lagen om ombudsmannen nr 52 av den 3 april 2014, i överensstämmelse med Venedigkommissionens rekommendationer och de finansiella bestämmelserna i enlighet med Parisprinciperna.
- Säkerställa en väl fungerande nationell förebyggande mekanism mot tortyr, i enlighet med artikel 18 punkt 3 i det fakultativa protokollet till FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.
- Ratificera protokoll nr 12 till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna.
- Anta och genomföra ändringarna av lagstiftningen om hatbrott för att anpassa den till europeiska normer. Intensifiera insatser för att utreda och vidta åtgärder mot hatspråk och hatbrott och för att säkerställa offers faktiska tillgång till rättslig prövning.

Prioriteringar på medellång sikt

- Säkerställa tillämpningen av lagar och bestämmelser mot diskriminering på alla grunder, inklusive lagen om jämställdhet, och stärka kapaciteten hos rådet för att förebygga och undanröja diskriminering ("jämlighetsrådet").
- Beakta rekommendationerna från Europarådets strukturer och experter om efterlevnaden av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, samt genomföra dem i samförstånd med dessa strukturer och experter. I detta sammanhang ta hänsyn till att personer som tillhör nationella minoriteter får sina rättigheter garanterade, bland annat genom dialog och samråd med dessa minoriteter, samt beakta relevanta yttranden från Europarådets Venedigkommission.
- Förbättra genomförandet av lagstiftningen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Öka tillgängligheten till offentliga byggnader, transporter och information till personer med funktionsnedsättning.
- Säkerställa ett effektivt genomförande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inklusive artikel 12 (likvärdigt erkännande inför lagen) och artikel 14 (frihet och personlig säkerhet).
- Undertecknande av det fakultativa protokollet till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Fortsätta avinstitutionaliseringen av barn.
- Upprätthålla effektiva mekanismer för tvistlösning före rättegång respektive utanför domstol på området mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.
- Fortsätta att ge tillgång till information om de medborgerliga rättigheterna och lämpliga rättsliga lösningar.
- Genomföra effektiva åtgärder för att undvika obefogade gripanden och olovlig avlyssning, med hänsyn till att proportionella intrång kan vara nödvändiga för att säkerställa att korruption och andra typer av brott utreds grundligt.
- Främja och öka medvetenheten om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering i domstolsväsendet, brottsbekämpningen och administrationen.
- Genomföra lagstiftningen från 1994 om den särskilda rättsligt oberoende ställningen för Gagauzien baserat på rekommendationerna från Venedigkommissionen år 2002 och OSSE år 2013.
- Skydda processuella rättigheter för personer som häktats av polisen och det nationella centrumet för korruptionsbekämpning och är frihetsberövade.

Yttrandefrihet

Prioriteringar på kort sikt

- Fortsätta arbetet med att garantera yttrandefriheten och mediernas oberoende, i enlighet med Europarådets, EU:s och OSSE:s rekommendationer.
- Utarbeta och anta en utvecklingsstrategi för massmedier i enlighet med europeisk praxis.
- Upprätta en regelbunden dialog för att utbyta bästa praxis om mediefrihet, mediemångfald, avkriminalisering av förtal, skydd av journalistiska källor och kulturell mångfald i medierna.
- Anta en ny audiovisuell lagstiftning i full överensstämmelse med OSSE:s och Europarådets rekommendationer, förenlig med förslaget från 2011.
- Skapa förutsättningar för offentliga programföretags fullständiga oberoende.

Samarbete med det civila samhället

Prioriteringar på kort sikt

- Engagera organisationer från det civila samhället, bland annat representativa arbetsgivarorganisationer och fackföreningar, i informationsinsamling och politikövervakning.
- Anta och säkerställa genomförandet av en utvecklingsstrategi för det civila samhället 2017–2020.

Prioriteringar på medellång sikt

- Anta en ny lag om icke-statliga organisationer i enlighet med internationella normer, vilket bland annat kommer att förbättra den rättsliga ramen för det civila samhällets effektiva deltagande i beslutsprocesser.
- Stärka ramen för det civila samhällets deltagande i utarbetande och övervakning av genomförandet av offentlig politik, bland annat genom att ändra lagen om öppenhet i beslutsprocesser.
- Främja och stärka den ekonomiska hållbarheten i det civila samhället och överväga att införa social kontraktering, utöka offentliga stödprogram och förenkla den rättsliga ramen i fråga om donationer.
- Utveckla en anda av aktivt medborgarengagemang och frivilligarbete.

*Misshandel och tortyr*Prioriteringar på kort sikt

- På ett verkningsfullt sätt åtgärda eventuell rapporterad misshandel av fängslade som utförs av tjänstemän vid brottsbekämpande myndigheter, särskilt vid häktning i avvaktan på rättegång.

Prioriteringar på medellång sikt

- Införa en övergripande politisk ram för att förebygga och bekämpa straffrihet på grundval av riktlinjerna för bekämpning av straffrihet för allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna (Europarådet, 2011).
- Säkerställa grundlig utredning av och påföljder för tortyr och misshandel.

*Barns rättigheter*Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra handlingsplanen för 2016–2020 för strategin för skydd av barn för åren 2014–2020.

*Våld i hemmet*Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra den befintliga rättsliga och politiska ramen om våld i hemmet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Ratificera Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

*Likabehandling*Prioriteringar på medellång sikt

- Säkerställa harmonisering med europeiska normer när det gäller hälsa och säkerhet, bestämmelser om mammaledighet och regler för att förena åtaganden i arbetsliv och familjeliv.
- Främja kvinnors deltagande i beslutsfattande och det offentliga och politiska livet samt i näringslivet, och genomföra riktad verksamhet i syfte att uppnå ett jämställt deltagande och en jämställd könsfördelning på dessa områden.

*Fackliga rättigheter och grundläggande arbetsnormer*Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att arbeta för att se till att fackliga rättigheter och grundläggande arbetsnormer respekteras i enlighet med europeiska standarder och Internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner.
- Göra framsteg för att säkerställa jämställdhet på arbetsmarknaden, med särskild tonvikt på kvinnors sysselsättning.
- Genomföra lagstiftningen om bekämpning av barnarbete.

2.3 Utrikes- och säkerhetspolitik

Dialogen och samarbetet när det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) syftar till gradvis konvergens, även i fråga om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP). Dialogen och samarbetet kommer särskilt att beröra konfliktförebyggande och krishantering, regional stabilitet, nedrustning, icke-spridning, vapenkontroll och exportkontroll. Samarbetet på detta område kommer att bygga på gemensamma värderingar och intressen, och kommer att syfta till att öka harmoniseringen och ändamålsenligheten i politiken, med användning av bilaterala, internationella och regionala forum. Det kommer att inbegripa arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Underteckna avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Moldavien om säkerhetsförfaranden för utbyte av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att främja fredlig konfliktlösning och internationell stabilitet och säkerhet på grundval av effektiv multilateralism.
- Utveckla samarbetet om EU:s sanktioner.
- Främja respekt för principerna om suveränitet och territoriell integritet, gränsernas okränkbarhet samt oberoende, i enlighet med FN-stadgan och OSSE:s slutakt från Helsingfors.
- Stärka det praktiska samarbetet om konfliktförebyggande och krishantering, genom att underlätta Republiken Moldaviens deltagande i EU-ledda civila och militära krishanteringsinsatser, och tillhandahålla samråd och utbildning på GSFP-området (på grundval av ramavtalet om deltagande som är i kraft sedan den 1 juli 2013 och den multilaterala ramen för det östliga partnerskapets panel om GSFP).

Terrorism, icke-spridning av massförstörelsevapen och olaglig vapenexport

Prioriteringar på kort sikt

- Utbyta information om terroristorganisationer och -grupper och deras verksamhet och stödnätverk i enlighet med internationell rätt och den lagstiftning som antagits av parterna, bland annat via det operativa och strategiska samarbetsavtalet mellan Republiken Moldavien och Europol, samt via samarbetsavtalet mellan Republiken Moldavien och Eurojust.
- Se till att lagstiftningen om bekämpning av terrorism är baserad på mänskliga rättigheter och genomgår en översyn av Venedigkommissionen.
- Samarbeta om riskbaserad tullkontroll för att garantera skydd och säkerhet för varor som importerats, exporterats, eller transiteras.
- Samarbeta för förebyggande av terrorism.
- Anta en omfattande strategi för att motverka spridning av massförstörelsevapen samt för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära frågor, och en därtill hörande nationell handlingsplan.

Prioriteringar på medellång sikt

- Samarbeta i syfte att stärka det internationella samförståndet om kampen mot terrorism baserad på de mänskliga rättigheterna, inbegripet den rättsliga definitionen av terroristhandlingar.
- Fortsätta att förbättra den nationella lagstiftningen och andra regelverk inom kampen mot terrorism, särskilt med fullständig respekt för rättsstatsprincipen, internationell människorättslagstiftning, flyktingrätt och humanitär rätt och i fullständig överensstämmelse med FN:s och Europarådets konventioner, till exempel Europarådets konvention om förebyggande av terrorism (CETS 196) från 2005 och dess tilläggsprotokoll, och Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (CETS 198).
- Lägga större tonvikt på förståelse för och motarbetande av radikaliserande drivkrafter och faktorer som bidrar till våldsam extremism.
- Undersöka möjligheterna till samarbete, inbegripet kapacitetsuppbyggnad, när det gäller luftfart (inbegripet flygplatser), säkerhet och skydd av mjuka mål.

- Utveckla sätt att samarbeta i kampen mot vapenhandel samt förstöring av lager.
- Utveckla metoder för samarbete och utbyte av information om upptäckt och spårning av olagliga vapen.
- Samarbeta och bidra till kampen mot spridning av massförstörelsevapen och därmed sammanhängande materiel, och bärare av sådana vapen, genom att till fullo iaktta och på nationell nivå fullgöra parternas befintliga skyldigheter enligt internationella fördrag och avtal om nedrustning och icke-spridning samt andra relevanta internationella skyldigheter på området.
- Inrätta ett effektivt system för nationell kontroll av export och transitering av varor med anknytning till massförstörelsevapen, som också omfattar kontroll av slutanvändningen av teknik med dubbla användningsområden i samband med massförstörelsevapen, med effektiva påföljder i fall då reglerna för exportkontroll överträds.
- Ta itu med den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen, inbegripet ammunition till sådana vapen, enligt befintliga internationella avtal och FN:s säkerhetsråds resolutioner, samt åtaganden inom ramen för andra internationella instrument som är tillämpliga på området.
- Fortsätta att samarbeta när det gäller kontroll av export av konventionella vapen, med stöd av EU:s gemensamma ståndpunkt om regler för kontroll av export av militär teknik och utrustning.

Konflikten i Transnistrien

Prioriteringar på medellång sikt

- Upprätthålla funktionen i alla befintliga dialogplattformar och förhandlingsformat vars syfte är att identifiera hållbara lösningar på problem som människor ställs inför på båda sidorna om floden Dnestr, och på ett övergripande och fredligt sätt lösa konflikten i Transnistrien på grundval av Republiken Moldaviens suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser och med en särskild rättslig ställning för den transnistrisk regionen.
- Utarbeta en vision om lösning av konflikten i Transnistrien som kan tjäna som utgångspunkt för samarbete med den transnistrisk sidan.
- Upprätthålla ett effektivt samarbete mellan EU och Republiken Moldavien för att lösa konflikten i Transnistrien och främja förtroendeskapande åtgärder, inom överenskomna format, inklusive samråd om arrangemang för perioden efter det att en uppgörelse nås.
- Stärka dialogen, i syfte att förklara fördelarna med associeringsavtalet och se till att det tillämpas på hela Republiken Moldaviens territorium, och samtidigt vidta åtgärder för att legalisera verksamhet utförd av ekonomiska aktörer på floden Dnestrs vänstra strand.
- Fortsätta den konstruktiva dialogen när det gäller situationen i den centrala (transnistrisk) delen av gränsen mellan Republiken Moldavien och Ukraina med alla berörda parter.
- Ta fram plattformar för dialog mellan företrädare för det civila samhället och medieföretag på båda sidor av floden Dnestr.

Internationella brottmålsdomstolen

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och tillhörande instrument, med beaktande av att dess integritet ska bevaras.

2.4 Samarbete i frågor som rör frihet, säkerhet och rättvisa

Republiken Moldavien förväntas fortsätta att uppfylla de fastslagna kraven i de fyra grupperna i handlingsplanen om viseringsliberalisering av den 16 december 2010. Ett effektivt och hållbart genomförande av alla riktmärken som anges i handlingsplanen, inklusive de i grupp 3 (allmän ordning och säkerhet), är nödvändigt för att upprätthålla en viseringsfri ordning med EU. I enlighet med den reviderade upphävandemekanismen ⁽¹⁾ för viseringsundantag kan viseringsfrihet upphävas i fall då ett eller flera riktmärken inte längre uppnås. I händelse av berättigade farhågor för hur konkreta riktmärken i handlingsplanen uppfylls ska Republiken Moldavien på begäran förse Europeiska unionen med information.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/371 av den 1 mars 2017 om ändring av rådets förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav (EUT L 61, 8.3.2017, s. 1).

Vidare ska parterna beakta rekommendationerna från granskningsuppdragen som organiserades under 2015 och 2016 i syfte att bedöma sektorerna rättsväsende, bekämpning av korruption och bekämpning av penningtvätt i Republiken Moldavien. I detta avseende åtar sig Republiken Moldavien att använda dessa rekommendationer, tillsammans med övriga EU-rekommendationer, samt andra rekommendationer från internationella organisationer, för utveckling av policydokumentet efter 2016 på området korruptionsbekämpning och policydokumenten efter 2017 på området för rättsväsende och bekämpning av penningtvätt.

Parterna kommer även att samarbeta på följande områden:

Skydd av personuppgifter

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsatt harmonisering av den nationella rättsliga ramen på området för skydd av personuppgifter gentemot EU:s lagstiftning med särskild tyngdpunkt på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 ⁽²⁾.
- Fortsatt genomförande av den rättsliga ramen om skydd av personuppgifter inom alla sektorer i syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för personuppgifter i enlighet med europeiska instrument och standarder.
- Fortsatt stärkande av kapacitetsuppbyggnaden i det nationella centrumet för skydd av personuppgifter.

Kampen mot den organiserade brottsligheten

Prioriteringar på kort sikt

- Definiera och klart och tydligt ange vilka av polisens behörigheter och befogenheter som ska genomföras för underrättelseinhämtning och för insamling och användning av (kriminaltekniska) bevis.
- Skapa och främja ett effektivt system för ekonomiska utredningar inriktade på efterforskning, beslag och förverkande av tillgångar som erhållits från organiserad brottslighet.
- Varje år offentliggöra en verksamhetsberättelse för den specialiserade åklagaren med ansvar för kampen mot organiserad brottslighet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att genomföra och över hela landets territorium stärka konceptet underrättelsestyrt polisarbete, vilket kräver ett väl utarbetat system för analys och hantering av risker och hot (Europols metod används inom ramen för dess Socta).
- Tydligt beskriva verktygen (bland annat särskilda utredningsmetoder när sådana ska användas) och villkoren för när de kan användas i utredningar.

Reform av polisväsendet

Prioriteringar på kort sikt

- Slutföra inrättandet av en ansvarig, tillförlitlig och polisiärt effektiv organisation integrerad i inrikesministeriet. Ministeriets politiska ledning ska begränsas till att fastställa polisstyrkornas strategiska prioriteringar och allmänna politik. Inget förbuds föreläggande (vare sig positivt eller negativt) kommer att existera när det gäller polisens operativa verksamheter.
- Genomföra närpolisverksamhet och se till att medborgare lätt kan komma i kontakt med polisen för att dela med sig av information.
- Stärka ansvarsskyldigheten och säkerställa att polisen inte står under otillbörlig påverkan.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra strategin för allmän ordning och säkerhet, bland annat i fråga om allmän ordning och hantering av folkmassor.
- Fortsätta att genomföra utvecklingsstrategin för polisväsendet för 2016–2020, med särskilt fokus på att modernisera poliskårens a) personalförvaltning, b) ledningsmetoder och c) operativa förmågor (respekt för grundläggande mänskliga rättigheter i hanteringen av gripna personer, utveckling av effektiva relationer med allmänheten, uppgradering av IT-miljön, förbättring av förmågan att utföra brottsplatsundersökningar, samt ytterligare utveckling av polisens antikorrupsionsstrategi).
- Anta en utvecklingsstrategi för karabinjärstyrkorna och säkerställa framsteg i genomförandet av strategin.
- Upprätta ett effektivt system för vittnesskydd (en specialenhet) och erbjuda tillräckliga garantier för vittnen som ska skyddas från trakasserier eller fysiska hot.
- Främja en kultur av integritet och etiska värderingar inom hela inrikesministeriet och polisen. Utveckla regler och uppförandenormer för att förhindra och bestraffa förseelser inom polisen. Inrätta verktyg för att bedöma effektiviteten och ändamålsenligheten hos polisens verksamheter.
- Inrätta ett gemensamt centrum för utbildning inom brottsbekämpning för att säkerställa adekvat grundläggande och specialiserad utbildning och praktik, inbegripet särskild specialutbildning vid behov. Baserat på 2012 års samarbetsavtal mellan Republiken Moldavien och Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol) kommer det gemensamma centrumet för utbildning inom brottsbekämpning att utveckla ett nära operativt förhållande till Cepol.
- Förbättra villkoren för förvar inom polisen.
- Säkerställa att det finns en oberoende polisövervakningsmekanism på grundval av EU:s bästa praxis som ska övervaka polisens övergripande funktion och hur alla tjänstemän med polisiära befogenheter utför sina polisiära uppgifter.
- Öka polisens kapacitet för snabba insatser.

*Polisiärt samarbete och databaser*Prioriteringar på kort sikt

- Ytterligare utveckla den centrala automatiserade databasen för både utredningar och rättsliga åtgärder (nationellt elektroniskt rättsligt ärendehanteringssystem) för att undvika risken med brottsfall som överlappar varandra och misslyckanden att koppla ihop fall som ofta har en stor geografisk eller till och med internationell spridning. Ett sådant system bör helst omfatta alla aspekter av utrednings- eller åtgärdskedjan inklusive information om återvinning av tillgångar, frysning och förverkande.
- Ytterligare förbättra det befintliga nationella statistiska instrumentet för mätning av brottslighetsnivån och upplärningsnivån. Det bör användas effektivt som ett förvaltningsredskap för utvecklingen av nya politiska prioriteringar.

Prioriteringar på medellång sikt

- Se till att de centrala enheterna för internationellt polissamarbete (den nationella Europolenheten och Interpols nationella centrala byrå) har tillgång till relevanta nationella och internationella databaser inom ramen för en enda administrativ struktur (en enda kontaktpunkt).
- Öka samarbetet och informationsutbytet mellan Republiken Moldavien och Europol (kvalitativt och kvantitativt) i gränsöverskridande brottmål.
- Ta fram strategiska analyser av brottslighet, både på global och sektoriell nivå, och dela med sig av dem till behöriga brottsbekämpande organ och Europol.
- Utveckla fleråriga handlingsplaner som fastställer operativa prioriteringar för brottsbekämpande organ, på grundval av hotbilda-bedömningen avseende grov och organiserad brottslighet.
- Stärka informationsutbytet med EU och dess medlemsstater i fråga om terrorism, irreguljär migration, penningtvätt och finansiella frågor.

Bekämpning av olaglig narkotika

Prioriteringar på kort sikt

- Delta i det europeiska nätverket för information om narkotika och narkotikamissbruk (Reitox) inom det Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) och relevanta expertmöten organiserade av ECNN, inom de budgetramar som står till förfogande.
- Genomföra en tydlig uppgiftsfördelning och samordning mellan de myndigheter som är ansvariga för att minska efterfrågan på narkotika, liksom mellan de myndigheter som har till uppgift att minska tillgången på droger.

Prioriteringar på medellång sikt

- Utvidga samordningen till att omfatta alla aspekter av drogpolitiken inklusive sociala aspekter och folkhälsoaspekter, efterlevnadsåtgärder, internationellt samarbete och politik på ungdomsområdet.
- Godkänna och genomföra den nationella handlingsplanen för 2017–2018 för att genomföra den nationella strategin mot narkotika för åren 2011–2018.

Människohandel

- Godkänna och genomföra den nationella strategin för förebyggande och bekämpande av människohandel för åren 2017–2022, som kommer att omfatta även det nationella systemet för hänskjutande.
- Ytterligare effektivisera informationsflödet genom att förbättra kommunikationen och samarbetet mellan Europol och de nationella sektorsövergripande brottsbekämpande enheterna i Republiken Moldavien, samt enheterna sinsemellan.
- Se till att bygga upp kapaciteten inom brottsbekämpande institutioner för att säkerställa samarbetet med EU:s organ i förebyggande och bekämpande av människohandel.

Bekämpa sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering

- Stärka kapaciteten hos relevanta utredningsenheter för att försöka identifiera barn som fallit offer för sexuella övergrepp, i synnerhet barnpornografi.
- Skapa strukturer för att utföra individuella bedömningar av varje enskilt barn som fallit offer för sexuella övergrepp, med målet att inrätta särskilda hjälp- och stödåtgärder.
- Inrätta en särskild representant för barn som fallit offer för sexuella övergrepp om personerna med föräldransvar inte kan företräda barnet på grund av en intressekonflikt, eller om det inte finns någon medföljande vuxen eller barnet har skilts från sin familj.
- Tillgängliggöra lämpliga interventionsåtgärder eller -program för att hantera individuella risker kopplade till samtliga personer som dömts för sexuella övergrepp mot eller sexuell exploatering av barn.

Bekämpa it-brottslighet

Prioriteringar på kort sikt

- Stärka samarbetet med Europeiska it-brottscentrumet hos Europol.

Prioriteringar på medellång sikt

- Investera i kapacitetsuppbyggnad (inbegripet inom straffrättsliga myndigheter), kunskap och specialistkompetens i kampen mot it-brottslighet (särskilt anpassade insatser mot it-brottslighet, bilaterala rättsliga/polisiära program).
- Stärka samarbetet för att bekämpa it-brottslighet och sexuell exploatering av barn genom att samordna och effektivisera kommunikationen.

- Undersöka möjligheterna till samarbete, särskilt när det gäller skydd av kritisk infrastruktur såsom beskrivs i rådets direktiv 2008/114/EG ⁽¹⁾ och med hänsyn till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 ⁽²⁾ samt kopplingen till åtgärder mot hybridhot, som grundar sig på EU:s och andra givares tidigare stödprogram för motståndskraft mot it-angrepp och it-incidenter.
- Öka samarbetet för att förbättra motståndskraften mot och beredskapen inför it-angrepp: underlätta utarbetandet av en nationell strategi för cybersäkerhet efter 2020 på grundval av en flerpartsstrategi, inrätta ett nationellt it-incidentcentrum, främja inrättandet av lämpliga ramar och strukturer för samordning bland offentliga organ och tillsammans med den privata sektorn.
- Samarbeta för att säkerställa genomförandet av OSSE:s förtroendeskapande åtgärder på it-området som syftar till att öka öppenheten och samarbetet på regional och subregional nivå.
- Genomföra Budapestkonventionen, särskilt när det gäller processrätt för nationella utredningar, offentlig-privat samarbete och internationellt samarbete.

Förebyggande och bekämpning av korruption och intressekonflikter

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra lagen om integritet.
- Genomföra den lag som kräver att alla berörda tjänstemän ska lämna deklARATIONER om sina och sina relevanta nära släktingars tillgångar och redogöra för potentiella intressekonflikter vad gäller sina och sina relevanta nära släktingars personliga intressen, samt säkerställa ett effektivt genomförande av verkställighetsförfarandet. Riktigheten i innehållet i deklARATIONERNA om tillgångar och eventuella intressekonflikter bör bedömas av den nationella integritetsmyndigheten, och tillhörande brottsutredningar bör utföras av det nationella centrumet för korruptionsbekämpning. Bedömningarna bör rangordnas på lämpligt sätt, med primärt fokus på deklARATIONER på hög nivå, inklusive domare och åklagare.
- Säkerställa tillräcklig uppföljning av misstänkta deklARATIONER och systematiskt tillämpa sanktioner (böter, disciplinära åtgärder etc.) i händelse av falska deklARATIONER, sena deklARATIONER eller underlåtelse att redovisa tillgångar. Bevisbördan för medlems eller tillgångarnas ursprung måste ligga hos tjänstemannen. Fortsätta att offentligt redovisa tillgångar.
- Sörja för en successiv övergång till deklARATIONER via internet.
- Sörja för att den nationella integritetsmyndigheten fungerar fullt ut.
- Utveckla transparenta, merit- och kompetensbaserade system för utnämning till integritetsrådet samt till lednings- och inspektörsbefattningar i den nationella integritetsmyndigheten för att säkerställa den nationella integritetsmyndighetens oberoende och frihet från politiskt inflytande. Se till att den nationella integritetsmyndigheten har tillgång till alla nödvändiga register, inbegripet statliga och privata register, i syfte att säkerställa en effektiv kontroll av förmögenhet och personliga intressen.
- Säkerställa att det civila samhället är representerat i integritetsrådet.
- Anta lagen om proportionella avskräckande sanktioner mot korruption och brott rörande penningtvätt.
- Inleda ett effektivt genomförande av den nya strategin för integritet och bekämpning av korruption som ett strategiskt instrument utformat för att förebygga och minska korruption i linje med EU:s värderingar och normer. Stärka kapaciteten i den övervakningsgrupp som ska genomföra den nationella strategin för integritet och bekämpning av korruption i nära samarbete med parlamentet, regeringen, domstolsväsendet, den privata sektorn och det civila samhället.
- Säkerställa ett effektivt samarbete med och stöd till berörda EU-institutioner och EU-organ, inklusive Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), för kontroller på plats och inspektioner i samband med förvaltningen och kontrollen av EU-medel, som ska tillhandahållas i enlighet med de regler och förfaranden som gäller.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 2008/114/EG av den 8 december 2008 om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna (EUT L 345, 23.12.2008, s. 75).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (EUT L 194, 19.7.2016, s. 1).

Prioriteringar på medellång sikt

- Förbättra mekanismerna för samordning och samarbete i kampen mot korruption mellan korruptionsbekämpande organ som det nationella centrumet för korruptionsbekämpning, den nationella integritetsmyndigheten, riksåklagaren, inrikesministeriets bedrägeribekämpning samt underrättelse- och säkerhetstjänsten.
- Inrätta en effektiv mekanism för samordning inom ramen för bekämpning av korruption, penningtvätt och finansiering av terrorism inom offentlig förvaltning på statlig nivå.
- Stärka rollen för det nationella centrumet för korruptionsbekämpning i syfte att åstadkomma konkreta resultat. Se till att det har tillräcklig budget och personal, tydliga ansvarsområden, nödvändig kompetens och det oberoende som krävs samt att det skyddas från otillbörlig politisk påverkan och har ett gott samarbete med andra brottsbekämpande institutioner som deltar i kampen mot korruption, i synnerhet åklagarmyndigheten för korruptionsbekämpning.
- Fortsätta att öka medvetenheten om olika typer och former av korruption och hur de kan förebyggas. Informationskampanjer bör genomföras regelbundet. Kommunikationsverktyg och -strategier ska anpassas till den berörda målgruppen och deras effektivitet ska utvärderas regelbundet.
- Förbättra systemet för utredning och lagföring av tjänstemän på hög nivå i korruptionsärenden för att säkerställa insynen och opartiskheten i rättsliga förfaranden, bland annat genom att skapa förutsättningar för en öppen mediebevakning. För detta ändamål bör åklagarmyndigheten för korruptionsbekämpning fokusera på korruption på hög nivå och dess kapacitet i kampen mot korruption på hög nivå bör förstärkas.
- Åstadkomma mer påtagliga resultat i kampen mot korruption och förbättra resultaten för de korruptionsbekämpande myndigheterna genom mer effektiva sanktioner och verkliga straff för tjänstemän på hög nivå.
- Ändra lagstiftningen för att begränsa mandatet för åklagarmyndigheten för korruptionsbekämpning till korruption på hög nivå och överföra andra korruptionsfall som har utretts av det nationella centrumet för korruptionsbekämpning till vanliga åklagare.
- Utveckla och främja en övergripande och enhetlig rättslig ram som främjar integriteten inom den offentliga sektorn.
- Grundligt utreda bankbedrägerier i syfte att få tillbaka de pengar som förskingrats, och regelbundet rapportera om framsteg i utredningarna på ett öppet sätt.
- Dela med sig av huvudresultaten av den pågående Kroll-utredningens andra etapp till EU, i enlighet med de villkor som man enats om med Kroll, utan att detta äventyrar de fortsatta utredningarna och återvinningen av tillgångar.
- Säkerställa driftskompatibiliteten mellan e-integritetssystemet och samtliga statliga och privata statliga och privata register som är nödvändiga för en effektiv kontroll av förmögenhet och personliga intressen.
- Fortsätta att genomföra det nationella centrumet för korruptionsbekämpnings bedömningssystem för institutionell integritet och offentliga institutioners korruptionsriskhantering.

Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och bekämpning av ekonomisk brottslighet

Prioriteringar på kort sikt

- Anpassa lagstiftningen till det fjärde direktivet om penningtvätt och finansiering av terrorism.
- Öka den tekniska och operativa kapaciteten hos finansunderrättelseenheten i syfte att effektivt genomföra alla uppgifter på området bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering, särskilt i fråga om förbättring av finansunderrättelseverksamheten.
- Finansunderrättelseenheten bör i allt högre grad och proaktivt ta itu med anklagelser om penningtvätt och finansiering av terrorism, och börja med de rapporteringsskyldiga enheter som systematiskt rapporterar misstänkta transaktioner, vilka bör vara föremål för sanktioner vid rapporteringsunderlåtelse.
- Stärka systemet med förebyggande frysning av tillgångar genom att ge relevanta rapporterande enheter befogenhet att avbryta misstänkta finansiella transaktioner.
- Inrätta ett nationellt organ för återvinning av tillgångar som, genom ökat samarbete, främjar snabbast möjliga spårning inom EU av tillgångar som härrör från brott.

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra en övergripande policy/strategi kring ekonomisk brottslighet och finansiella utredningar som omfattar alla berörda myndigheter, inklusive åklagarmyndigheterna, och som syftar till att påskynda invecklade och långdragna utredningar inom området ekonomisk brottslighet. Inkludera konceptet parallella finansiella utredningar och underrättelsestyrt polisarbete i strategin för att möjliggöra proaktiva verkställighetsåtgärder på grundval av dataanalys.
- Förbättra och genomföra ett stabilt system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism som är i linje med FN:s säkerhetsråds resolutioner och rekommendationer från FATF och som är förenligt med resultatet av de ömsesidiga utvärderingar som gjorts inom ramen för Moneyval.
- Genomföra en välgrundad och omfattande lagstiftning om beslag och förverkande av tillgångar som går utöver de minimikrav som fastställs inom EU och därmed även inbegriper t.ex. bestämmelser om förverkanden utan föregående fällande dom (civila förverkanden).
- Stärka det operativa samarbetet om förverkande, återvinning och förvaltning av tillgångar genom effektiv kommunikation och utbyte av bästa praxis mellan Republiken Moldaviens kontor för återvinning av tillgångar och EU.
- Stärka det operativa samarbetet mellan finansunderrättelseenheter, polis, finansinspektion, skatte- och tullmyndigheter och -enheter genom driftskompatibilitet och datautbyte (t.ex. på grundval av skräddarsydda avtal om utbyte av data). Samordnare mellan myndigheter bör utses för att underlätta det operativa samarbetet. Tillfälliga utbyten av personal i utbildningssyfte bör övervägas.
- I samarbete med det gemensamma centret för utbildning inom brottsbekämpning (se ovan) fastställa kursplaner med ett tydligt ackrediteringsförfarande för utredare och analytiker av ekonomisk brottslighet, samt möjliggöra för och uppmuntra kollegor från andra områden att delta i utbildning om ekonomiska utredningar. Vikten av finansiella utredningar bör återspeglas på lämpligt sätt i utbildningen av utredare, åklagare och domare.
- Utarbeta riktlinjer och anvisningar för de rapporteringsskyldiga enheter som systematiskt rapporterar misstänkta transaktioner, i syfte att öka effektiviteten i genomförandet av den nationella lagstiftningen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Samarbete om migration, asyl och gränsförvaltning

Migration och asyl

Prioriteringar på kort sikt

- Fortsätta genomförandet av återtagandeaftalet mellan EU och Republiken Moldavien, och fortsätta att ge stöd till återintegrering av moldaviska medborgare.
- Fortsätta att tillhandahålla information vars syfte är att klargöra rättigheterna och skyldigheterna för viseringsfritt resande, inbegripet information om bestämmelser som reglerar tillträdet till arbetsmarknaden i EU (bland annat via EU:s invandringsportal), om EU:s regelverk för laglig migration (direktiv om villkoren för inresa och vistelse för vissa kategorier av tredjelandsmedborgare) och om ansvarighet för missbruk av rättigheter enligt den viseringsfria ordningen, samt om rättigheter och skyldigheter som hänför sig till hälso- och sjukvårdssystemen i EU:s medlemsstater.
- Fortsätta att utveckla det praktiska samarbetet inom ramen för partnerskapet för rörlighet mellan EU och Republiken Moldavien.

Prioriteringar på medellång sikt

- Främja och stärka samarbetet inom partnerskapet för rörlighet mellan EU och Republiken Moldavien genom aktivt deltagande i EUMS med särskild inriktning på migration och utveckling.
- Stärka den befintliga infrastrukturen (inbegripet förvarsenheter) och personalresurserna i ansvariga organ för att garantera ett effektivt återvändande för tredjelandsmedborgare som olagligt uppehåller sig på och/eller reser genom Republiken Moldaviens territorium, garantera att de mänskliga rättigheterna respekteras för invandrare som tagits i förvar.
- Fortsätta att stärka den befintliga integrationsramen med hjälp av centrum för integration.

- Stärka verksamheten för byrån för migration och asyl som den viktigaste aktören i systemet för redovisning och förvaltning av migrationsströmmar genom att 1) stärka den rättsliga ramen, mottagningsförhållandena och handläggningen av utländska medborgare, 2) stärka de regionala kontorens bekämpning av olaglig vistelse för utländska medborgare och räkning av antal utländska medborgare, och 3) utveckla infrastruktur samt tilldela nödvändiga finansiella och mänskliga resurser.
- Fortsätta att stärka systemet för insamling och analys av data om migrationsflöden och asyl genom att uppdatera den utvidgade migrationsprofilen och fortsätta utarbeta utvärderings- och riskanalysrapporter om migration och asyl.
- Fortsätta att effektivt genomföra lagstiftningen om asyl, som ger en stabil ram för skydd av dem som behöver internationellt skydd, och förstärka infrastrukturen för mottagningscentrumet för asylsökande.
- Utbilda tjänstemän, anställda vid inrikesministeriet och domare om asyl och migration.
- Verka för en integrerad strategi inom området exilmedborgare och konsolidera nationella och lokala myndigheters kapacitet i närliggande frågor.
- Utveckla ett effektivare sätt att främja cirkulär migration.

Gränsförvaltning

Prioriteringar på kort sikt

- Ytterligare stärka gränsförvaltningen och upprätthålla den höga kvaliteten på gränskontroller och gränsövervakning, samt utöka och uppgradera de fasta och rörliga videoövervakningsanläggningarna.
- Förbättra den gemensamma gränsförvaltningen vid gränsen mellan EU och Republiken Moldavien, bland annat via gemensamma gränskontroller och informationsutbyte (inbegripet information före ankomst).

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att tillhandahålla lämplig infrastruktur, teknisk utrustning, it-system samt finansiella och mänskliga resurser i enlighet med Republiken Moldaviens strategi och handlingsplan för integrerad gränsförvaltning.
- Fortsätta att stärka samarbetet kring gränsförvaltning med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex).
- Stärka systemet för samordning vid gränserna på nationell nivå.
- Uppgradera situationsbilden på nationell och lokal nivå genom att stärka riskanalysen, informationsanalysen och informationsutbytet med nationella och internationella partner.

Rättsligt samarbete

Prioriteringar på medellång sikt

- Öka samarbetet mellan Republiken Moldavien och Eurojust (kvalitativt och kvantitativt) i gränsöverskridande brottmål.
- Fortsätta att stärka det rättsliga samarbetet på privaträttens område genom att göra följande:
 - = Ansluta sig till och genomföra multilaterala konventioner om civilrättsligt samarbete, särskilt 1970 års konvention om bevisupptagning i utlandet i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.
 - = Ansluta sig till och genomföra multilaterala konventioner om skydd av barn, särskilt konventionerna från Haagkonferensen för internationell privaträtt på det familjerättsliga området.
 - = Förbereda anslutning till och genomförande av 1996 års konvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn, särskilt genom att bedöma nationella kapaciteter och resurser.

- Stärka det rättsliga samarbetet i brottmål genom att ansluta sig till och genomföra relevanta konventioner, särskilt Europarådets konventioner.

2.5 Handel och handelsrelaterade frågor (djupgående och omfattande frihandelsavtal)

Det djupgående och omfattande frihandelsområdet utgör en stor del av associeringsavtalet. Det förväntas därför att genomförandet av denna del, som återfinns i avdelning V (handel och handelsrelaterade frågor) i avtalet, kommer att ges den prioritet som följer av dess betydelse både i det övergripande samband som associeringsavtalet innebär och inom ramen för förbindelserna mellan EU och Republiken Moldavien.

Handel med varor

Parterna kommer att samarbeta för att genomföra bestämmelserna om marknadstillträde för varor, däribland energi, särskilt genom gemensamma samråd, i syfte att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Göra ytterligare förbättringar när det gäller handelsbalansstatistiken för att parterna på ett korrekt sätt ska fortsätta att tillämpa mekanismen för att motverka kringgående.
- Samarbeta om genomförandet av färdplanen för att förbättra Republiken Moldaviens konkurrenskraft.
- Utbyta information om skeenden i Republiken Moldavien som har samband med marknadstillträde och landets strategi för marknadstillträde.
- Genomföra åtgärder för att förbättra företagsklimatet för företag inom handel.

Prioriteringar på medellång sikt

- Öka Republiken Moldaviens exportkapacitet, bland annat genom att lansera ekonomiska och icke-ekonomiska stödprogram (bidragsprogram) för exportutveckling för enskilda företag.
- Stärka samarbetet mellan EU och Republiken Moldavien i processen för utarbetande och genomförande av lagstiftning som kan krävas för att genomföra bestämmelser i det djupgående och omfattande frihandelsavtalet.
- Avveckla tullar på varor med ursprung i EU i enlighet med bilaga XV-D till associeringsavtalet).
- Säkerställa efterlevnaden av de handelsrelaterade bestämmelserna om energi.
- Genomföra de delar av den nationella strategin för att locka investeringar och främja export 2016–2020 som rör export för perioden 2018–2020, inklusive en halvtidsöversyn under 2018.

Tekniska föreskrifter, standardisering och därmed förknippad infrastruktur

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå överensstämmelse med EU:s tekniska föreskrifter, standardisering, metrologi, ackreditering, förfaranden för bedömning av överensstämmelse och systemet för marknadsövervakning i enlighet med associeringsavtalet och i synnerhet det djupgående och omfattande frihandelsavtalet.

Dessa förberedelser kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Utbyta information om fullgörande av åtaganden om tillnärmning av nationell lagstiftning till unionens regelverk, såsom anges i de relevanta bilagorna till avtalet, och om lagstiftningens genomförande.
- Stärka den administrativa kapaciteten i berörda statliga organ, institutioner och byråer.

Prioriteringar på medellång sikt

- Utveckla och modernisera infrastruktur för förvaltning av tekniska föreskrifter, standardisering, metrologi, ackreditering, förfaranden för bedömning av överensstämmelse och systemet för marknadsövervakning, inbegripet inrättande av ett nationellt informationssystem.
- Stärka samarbetet med EU-organisationer som Cenelec, Etsi, EA, Euramet, Europeiska standardiseringskommittén och Welmec.
- Utbyta information om andra relevanta aspekter av Republiken Moldaviens planer på området tekniska handelshinder, och tillämpliga tidsramar.
- I samarbete med organisationer som företräder Republiken Moldaviens privata sektor, utforma och genomföra en djupgående informations-, rådgivnings- och samrådskampanj/insats i syfte att hjälpa Republiken Moldaviens näringsliv att bättre förstå EU:s produktregler och krav för att släppa ut produkter på marknaden.
- Samarbeta vid förberedelserna för ett avtal om bedömning av överensstämmelse och godtagande av industriprodukter.

Sanitära och fytosanitära åtgärder

Parterna kommer att samarbeta för att anpassa Republiken Moldaviens sanitära och fytosanitära standarder för lagstiftning och praxis kring livsmedel och foder, växtskydd, djurhälsa och djurs välbefinnande till EU:s standarder, i enlighet med de relevanta bilagorna till associeringsavtalet. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Förenkla beviljandet av import- och exportlicenser för livsmedelsprodukter från jordbruket.
- Utveckla och genomföra strategin för livsmedelssäkerhet 2017–2022.
- Stärka samarbetet mellan den nationella myndigheten för livsmedelssäkerhet och jordbruksministeriet i syfte att förbereda, anta och genomföra lagstiftningsreformer på området sanitära och fytosanitära åtgärder.
- Stärka den administrativa kapaciteten genom att utbilda personalen vid ansvariga statliga och verkställande myndigheter och organ i hur man utarbetar och genomför lagstiftning i överensstämmelse med EU:s lagstiftning.
- Organisera informationskampanjer med berörda organ, företag och icke-statliga organisationer om villkoren för att få tillträde till EU:s marknad, och med det civila samhället om konsumentaspekterna på livsmedels- och fodersäkerhet.
- Erhålla internationellt erkänd ackreditering för alla laboratorier som deltar i officiella kontroller så att sanitära och fytosanitära krav för export uppfylls och djurhälsa, växtskydd och livsmedelssäkerhet på den moldaviska inhemska marknaden förbättras.

Prioriteringar på medellång sikt

- Omorganisera och utveckla kapaciteten hos den nationella myndigheten för livsmedelssäkerhet på grundval av bestämmelserna i den framtida strategin för livsmedelssäkerhet 2017–2022.
- Slutföra genomförandet av Republiken Moldaviens nuvarande strategi för livsmedelssäkerhet, med särskild inriktning på lagstiftningens kvalitet och tillsynskapaciteten, samt åtgärda eventuella brister.
- Anpassa den inhemska lagstiftningen till unionens regelverk enligt angivelserna i de relevanta bilagorna till avtalet, och säkerställa ett effektivt genomförande och en effektiv efterlevnad.
- Ytterligare förbättra den infrastruktur och därmed sammanhängande kapacitet som behövs för att genomföra lagstiftningen, särskilt inom områdena djurhälsa, växtskydd, livsmedelssäkerhetslaboratorier och gränskontrollstationer, i enlighet med EU:s krav.
- Avsluta arbetet med att inrätta ett system för tidig varning för livsmedel och foder, djurhälsa och växtskydd.

Tull och förenklade handelsprocedurer

Parterna kommer att samarbeta för att anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till EU-lagstiftningen, EU-riktlinjer för tullarbetet och de internationella standarder som anges i kapitel 5 och i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till Europeiska unionens tullkodex.
- Fortsätta genomförandet av det strategiska ramavtalet för tullsamarbete.
- Fortsätta att modernisera Republiken Moldaviens tullmyndighet och dess infrastruktur, och att anordna utbildning av personalen, i synnerhet för att stärka en serviceinriktad och korruptionsfri kultur.
- Utarbeta en färdplan för Republiken Moldaviens anslutning till konventionen om ett gemensamt transiteringsförfarande och inrätta en projektgrupp.
- Skärpa åtgärderna i kampen mot bedrägerier och för att förhindra olaglig handel, bland annat med punktskattepliktiga produkter, särskilt genom förstärkt samarbete inom ramen för protokollet om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor.
- Säkerställa ett effektivt genomförande av Republiken Moldaviens lagstiftning om skydd av geografiska beteckningar och immateriella rättigheter, och tillhandahålla lämplig utbildning för tulltjänstemän i detta avseende.

Prioriteringar på medellång sikt

- Utarbeta föreskrifter för genomförandet av den nya tullkodexen.
- Anpassa Republiken Moldaviens system för godkända ekonomiska aktörer till EU:s system med sikte på ömsesidigt erkännande.
- Anpassa lagstiftningen och fastställa villkoren för Republiken Moldaviens anslutning till konventionen om ett gemensamt transiteringsförfarande.
- Fortsätta att förenkla och modernisera tullförfarandena och säkerställa ett effektivt genomförande av dem.
- Samarbeta om riskbaserad tullkontroll och utbyte av relevant information som bidrar till bättre riskhantering och säkerhet i leveranskedjan, underlättande av laglig handel samt säkerhet för varor som importeras, exporteras eller transiteras.
- Stärka förfarandena för snabb anslutning till Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror.

Ursprungsregler

Parterna ska samarbeta för att genomföra de ursprungsregler som fastställs i protokollet till associeringsavtalet och som härrör från Republiken Moldaviens anslutning till den regionala konventionen om Europa-Medelhavstäckande regler om förmånsursprung. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Diskutera och vid behov se över de förfaranden som Republiken Moldaviens tullmyndighet för närvarande tillämpar vid certifiering av varor och kontroll av varors ursprung.

Prioriteringar på medellång sikt

- Hjälpa Republiken Moldavien att genomföra sina skyldigheter som följer av landets anslutning till konventionen.
- Tillhandahålla utbildning av Republiken Moldaviens tullmyndighet i certifiering och kontroll av förmånsursprung.

Etablering, handel med tjänster och elektronisk handel

Parterna kommer att fortsätta sin dialog om etablering, handel med tjänster och elektronisk handel i enlighet med de relevanta bestämmelserna i associeringsavtalet. De kommer att genomföra de åtaganden som gjorts inom de tjänsteområden som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Tillhandahålla utbildning och tillräcklig administrativ kapacitet för att klara av tillnärmningen av lagstiftningen.
- Sörja för ett regelbundet utbyte av information om det planerade eller pågående lagstiftningsarbetet på områden som valts ut för tillnärmning och föra en dialog i detta syfte.
- Se till att den rättsliga ramen för tjänster och etablering i Republiken Moldavien återspeglar rättigheterna och skyldigheterna och möjliggör ett effektivt genomförande av åtagandena om marknadstillträde som härrör från det djupgående och omfattande frihandelsavtalet.

Löpande betalningar och kapitalrörelser

Parterna kommer att fortsätta dialogen om kapitalrörelser och betalningar, särskilt i syfte att övervaka efterlevnaden av samtliga befintliga åtaganden i associeringsavtalet.

Offentlig upphandling

Parterna kommer att samarbeta om Republiken Moldaviens genomförande av upphandlingskapitlet i associeringsavtalet och därmed sammanhängande reformer. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Samordna harmoniseringen av den rättsliga och institutionella ramen för offentlig upphandling i Republiken Moldavien med Europeiska kommissionen.
- Lägga fram exakt och aktuell information om hur Republiken Moldaviens lagstiftning utvecklas, särskilt för planerat lagstiftningsarbete som påverkar upphandlingspolitiken och kontrollen av efterlevnaden och om utvecklingen av den institutionella strukturen.
- Fortsätta att genomföra Republiken Moldaviens strategi för offentlig upphandling och säkerställa ett välfungerande, tillförlitligt och transparent system för konkurrensutsatt upphandling som skapar och säkerställer förtroende hos Republiken Moldaviens medborgare och hos det internationella samfundet inom upphandlingsområdet.
- Inrätta och genomföra lagstiftning om upphandling på området för allmännyttiga tjänster, koncessioner och offentlig-privata partnerskap, som är anpassad till den relevanta unionslagstiftningen.
- Se till att den oberoende nationella myndigheten för klagomål och tvistlösning har tillräcklig administrativ kapacitet för att tillhandahålla effektiva rättsmedel i enlighet med den relevanta EU-lagstiftningen.
- Utveckla den kompetens och administrativa kapacitet som krävs i de organ som ansvarar för att övervaka genomförandet av upphandlingspolitiken.
- Anpassa systemet för överprövning till det europeiska regelverket om normer för oberoende, redlighet och transparens, vilket möjliggör snabb och kompetent hantering av klagomål.
- Utveckla den kompetens och administrativa kapacitet som krävs för att främja ökad effektivitet i offentliga upphandlingsförfaranden, inklusive de aspekter som kan bidra till en smart och hållbar ekonomisk tillväxt som gynnar alla i Republiken Moldavien.

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att genomföra Republiken Moldaviens strategi för offentlig upphandling.
- Säkerställa det nationella reformprogrammet för offentlig upphandling genom gradvis anpassning till EU:s relevanta och uppdaterade regelverk och se till att det genomförs och verkställs korrekt.

- Fastställa bestämmelser för upphandling för offentliga företag i enlighet med EU:s normer och bästa praxis.
- Fortsätta att genomföra elektronisk upphandling och förbättra funktionaliteten hos de relevanta it-verktygen.
- Överväga att skapa centraliserade inköpsorgan och se till att alla upphandlande myndigheter eller enheter har lämplig personal och de resurser som behövs för att bedriva sina verksamheter.

Immateriella rättigheter

Parterna kommer att samarbeta för att anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till EU:s lagstiftning och internationella normer om skydd för immateriella rättigheter och kommer att säkerställa ett effektivt skydd av alla immateriella rättigheter, inbegripet geografiska beteckningar, i enlighet med associeringsavtalet. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Vidta åtgärder för att öka allmänhetens medvetenhet om skyddet av immateriella rättigheter och sörja för en effektiv dialog med rättighetshavarna.
- Säkerställa korrekt genomförande och tillämpning av nationell lagstiftning i enlighet med EU:s normer på detta område, inbegripet skydd av geografiska beteckningar, och utveckla övervakningsverktyg för genomförande och tillsyn av skyddet av immateriella rättigheter enligt associeringsavtalet.
- Tillhandahålla lämplig utbildning om skydd av geografiska beteckningar för tjänstemän på berörda förvaltningar och personal inom domstolsväsendet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Se till att rättighetshavare från båda parter har ett tillräckligt och effektivt skydd för sina immateriella rättigheter och att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa skyddet av dessa rättigheter.
- Stärka förmågan hos de ansvariga statliga organen och genomförandeorganen, däribland Republiken Moldaviens tullmyndighet, att säkerställa skyddet, och regelbundet rapportera om den administrativa kapaciteten.
- Se till att det finns en lämplig rättslig ram för att garantera att rättighetshavarna har tillgång till rättslig prövning och att påföljder finns tillgängliga och genomförs effektivt.
- Stärka relevanta institutionella strukturer och den statliga myndigheten för immateriella rättigheter och upphovsrättsorganisationer, samt stärka samarbetet med myndigheter i tredjeländer, upphovsrättsorganisationer och branschorganisationer.
- Genomföra de normer som ingår i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG ⁽¹⁾ om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 ⁽²⁾.
- Vidta effektiva åtgärder mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning samt sörja för ett effektivt genomförande av lagstiftningen om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och av påföljderna vid intrång i immateriella rättigheter på grundval av den nationella strategin för immateriella rättigheter fram till 2020, och utarbeta regelbundna rapporter på grundval av konkreta och mätbara mål och uppgifter.

Konkurrens

Parterna kommer att samarbeta för att genomföra konkurrenskapitlet i associeringsavtalet och därmed sammanhängande reformer. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på medellång sikt

- Sörja för att Republiken Moldaviens institutionella ram och administrativa kapacitet garanterar en effektiv tillämpning av konkurrenslagstiftningen på ett opartiskt sätt och säkerställa likvärdiga förutsättningar för alla ekonomiska aktörer.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (EUT L 157, 30.4.2004, s. 45).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 av den 12 juni 2013 om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och upphävande av rådets förordning (EG) nr 1383/2003 (EUT L 181, 29.6.2013, s. 15).

- Stärka dialogen om erfarenheter av att genomdriva lagstiftning på detta område, liksom om annan lagstiftning med anknytning till konkurrens, bland annat genom att tillhandahålla utbildning för myndigheter och särskild expertrådgivning om den allmänna efterlevnaden av reglerna om statligt stöd.

Öppenhet

Parterna kommer att lägga särskild vikt vid arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Utveckla en kommunikationsstrategi för regeringen och fastställa centrala teman för att fokusera administrationens kommunikationsinsatser.
- Stärka den strategiska planeringskapaciteten för regeringens kommunikationskontor.
- Diskutera bästa praxis och erfarenheter av öppet beslutsfattande, framför allt genom att engagera det civila samhället i den politiska dialogen.
- Utbyta information och tillhandahålla relevant utbildning, bland annat om kommunikationsmekanismer och samråd med berörda parter.
- Hålla seminarier och andra evenemang för allmänheten, i syfte att förklara genomförandet av associeringsavtalet och tillnämningsprocessen.

Prioriteringar på medellång sikt

- Respektera åtagandena om öppenhet i handelsrelaterat beslutsfattande och överväga vilka mekanismer som kan behöva införas.
- Främja fri och enkel tillgång till offentlig information som beviljas enligt lag.

Handel och hållbar utveckling

Parterna kommer att fortsätta sin dialog och arbeta med de frågor som omfattas av det relevanta kapitlet i associeringsavtalet. Detta kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort och medellång sikt

- Utbyta information om genomförandet av den relevanta nationella politiska ramen eller av internationella åtaganden med anknytning till hållbar utveckling.
- Diskutera det faktiska genomförandet av åtaganden inom ramen för detta kapitel med avseende på berörda parter medverkan och dialog med det civila samhället.
- Se till att yrkesinspektionen fortsätter att uppfylla ILO:s normer och EU:s principer.
- Utbyta bästa praxis och erfarenheter.

Parterna kommer att beakta att de prioriteringar som har samband med fackliga rättigheter och grundläggande arbetsnormer i avsnitt 2.2 och de prioriteringar som anges i avsnitt 2.6 (*Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter*) är ytterst relevanta för genomförandet av kapitlet "Handel och hållbar utveckling", och därför bör behandlas i samband med denna del av associeringsavtalet.

2.6 Ekonomisk utveckling och marknadens möjligheter

Parterna kommer att samarbeta för att stödja Republiken Moldavien när det gäller att införa en fullt fungerande marknadsekonomi och gradvis anpassa sin politik till EU:s politik, i enlighet med riktlinjerna för makroekonomisk stabilitet, sunda offentliga finanser, ett starkt finansiellt system samt en hållbar betalningsbalans. Detta samarbete kommer i synnerhet att bidra till att följande mål uppnås:

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra det reformprogram som överenskommits med Internationella valutafonden.
- När det har antagits, påbörja genomförandet av det makroekonomiska stödet som överenskommits med EU.

Prioriteringar på medellång sikt

- Fullfölja genomförandet av det reformprogram som överenskommits med Internationella valutafonden.
- När det har antagits, till fullo genomföra det makroekonomiska stöd som överenskommits med EU.
- Övervaka den makroekonomiska utvecklingen, diskutera centrala politiska utmaningar och utbyta information om bästa praxis genom att stärka den regelbundna makroekonomiska dialogen för att förbättra kvaliteten på den ekonomiska politiken.
- Fortsätta att stärka oberoendet, den offentliga regleringsmakten och kapaciteten hos Republiken Moldaviens centralbank och den nationella kommissionen för finansiella marknader. Ta del av EU:s erfarenheter när det gäller penning- och valutapolitik samt reglering och tillsyn av finans- och banksektorn, för att ytterligare utveckla Republiken Moldaviens kapacitet på dessa områden.
- Förbättra de offentliga finansernas hållbarhet och förvaltning genom att genomföra finanspolitiska reformer, inklusive förbättrat genomförande av Europaparlamentets budgettillsyn.
- Fortsätta att utarbeta öppna, konkurrenspräglade och översiktliga regler och förfaranden för privatisering, och genomföra dem i enlighet med bästa praxis i EU.

Bolagsrätt, redovisning och revision samt företagsstyrning

Parterna kommer att samarbeta för att förbereda Republiken Moldavien för genomförandet av den EU-lagstiftning och de internationella instrument som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet, särskilt för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Tillnärma Republiken Moldaviens lagstiftning om revision och redovisning till EU:s instrument och internationella instrument enligt förteckningen i bilaga II till associeringsavtalet.
- Utbyta aktuell, relevant och exakt information om läget beträffande den befintliga lagstiftningen och dess överensstämmelse med EU-rätten, på grundval av det format som överenskommits mellan parterna, för att genomföra EU-lagstiftningen i enlighet med den överenskomna tidsplanen.
- Ringa in områden där utbildning, kapacitetsuppbyggnad och sakkunskap bör tillhandahållas.
- Förenkla systemen av kontrollorgan och olika kontrollmyndigheter för att öka effektiviteten och minska utrymmet för korruption med det slutliga målet att förbättra företagsklimatet och upprätthållandet av lagar och standarder.

Prioriteringar på medellång sikt

- Utveckla den administrativa kapaciteten hos Republiken Moldaviens statliga institutioner som deltar i genomförandet av bolagsrätt, redovisning och revision samt företagsstyrning.
- Inleda diskussioner om upprättandet av ett register över det verkliga ägandet för företag.

Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Säkerställa villkor för effektivt genomförande av sysselsättningsstrategin för 2017–2020.
- Se till att grundförutsättningarna finns för att yrkesinspektionen ska fungera effektivt.
- Fortsätta att främja den sociala dialogen, bland annat genom att bygga upp kapaciteten hos arbetsmarknadens parter.

Prioriteringar på medellång sikt

- Fortsätta att effektivt genomföra sysselsättningsstrategin för 2017–2020.
- Genomföra EU-lagstiftningen om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, arbetsrätt och arbetsvillkor, som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet, särskilt för att uppnå följande:
 - = Stärka den administrativa kapaciteten och kapaciteten att kontrollera efterlevnaden i fråga om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och arbetsrätt, särskilt yrkesinspektionen och relevanta dömande organ.
 - = Bygga upp kapaciteten hos arbetsmarknadens parter (t.ex. utbildning om EU:s lagstiftning och normer för hälsa och säkerhet samt arbetsrätt).
- Utveckla en sysselsättningsstrategi som syftar till att skapa fler och bättre arbetstillfällen med anständiga arbetsvillkor, bättre matchning mellan kompetens och jobben på arbetsmarknaden och som främjar aktivt stöd och effektiva arbetsförmedlingar, främja en inkluderande arbetsmarknad, Genomföra landsprogrammen för anständigt arbete som överenskommit mellan ILO och Republiken Moldavien.
- Stärka kapaciteten hos den förvaltning som ansvarar för att utveckla och genomföra sysselsättnings- och socialpolitik, särskilt arbetsförmedlingarna och socialtjänsterna.

Konsumentskydd

I syfte att förbereda genomförandet av den EU-lagstiftning och de internationella instrument som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet kommer parterna att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Se över alla konsumentskyddslagar i Republiken Moldavien som hittills antagits i enlighet med de nyligen antagna EU-lagarna på detta område (enligt förteckningen i bilaga IV till associeringsavtalet).
- Genomföra konsumentskyddsorganisationens fleråriga institutionella utvecklingsplan.
- Genomföra den fleråriga institutionella utvecklingsplanen för den nationella myndigheten för livsmedels säkerhet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Upprätta och aktivera ett nationellt system som möjliggör en effektiv kommunikation mellan nationella intressenter om och återkallande av farliga konsumentvaror som inte är livsmedel.
- Upprätta och aktivera ett system för informationsutbyte om farliga livsmedelsprodukter, på grundval av en EU-modell för ett system för snabb varning för livsmedel och foder.
- Integrera de olika kontrollpunkterna för livsmedelssäkerhet (gränskontroll, organ för växtskydd och djurhälsa, samt det nationella centrumet för provning och certifiering av grödor och mark) i ett integrerat och förvaltad system för ledningsinformation (MIS).
- Vidareutveckla och genomföra riskbaserade kontrollförfaranden för analys av förvaltning av livsmedel och icke-livsmedelsprodukter.
- Regelbundet utvärdera konsumentskyddsorganisationens fleråriga institutionella utvecklingsplan och, vid behov, revidera den.
- Regelbundet utvärdera den fleråriga institutionella utvecklingsplanen för den nationella myndigheten för livsmedels säkerhet och, vid behov, revidera den.
- Ytterligare anpassa Republiken Moldaviens sanitära och fytosanitära rättsliga och normativa ramar till EU:s regelverk.
- Stärka den administrativa kapaciteten hos tillsynen av konsumentskyddet i Republiken Moldavien, framför allt genom utbildning av regeringstjänstemän och andra företrädare för konsumentintressen om införlivandet av EU-lagstiftningen samt genomförandet och kontrollen av efterlevnaden av denna.

Statistik

Parterna kommer att samarbeta för att göra Republiken Moldaviens lagstiftning förenlig med EU:s lagstiftning på statistikområdet. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Godkänna lagen om officiell statistik som utarbetats på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 ⁽¹⁾ om gemenskapsstatistik och på grundval av allmän lag om officiell statistik för länder i Östeuropa, Kaukasien och Centralasien.
- Godkänna den NUTS-nomenklatur som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 ⁽²⁾ med ytterligare ändringar och justeringar.
- Sprida kunskap om de slutliga resultaten av 2014 års folk- och bostadsräkning och förbättra befolkningsstatistiken genom att utöka användningen av administrativa datakällor.
- Utarbeta uppskattningar för regionalräkenskaper enligt metoderna i SNA 1993/ESA 1995.
- Säkerställa det yrkesmässiga och institutionella oberoendet för Republiken Moldaviens nationella statistikbyrå i genomförandet av den kommande reformen av den offentliga förvaltningen, genom att upprätthålla dess nuvarande ställning och placering i den offentliga förvaltningen.

Prioriteringar på medellång sikt

- Se till att beräkna harmoniserade konsumentprisindex (HIKP) i enlighet med EU:s normer.
- Tillämpa SNA 2008/ENS 2010-metoden och omberäkningen av tidsserierna för de huvudsakliga makroekonomiska indikatorerna enligt den godkända metoden.
- Införa ett kvalitetsledningssystem för officiell statistik i enlighet med europeiska standarder.

Beskattning

Parterna kommer att stärka samarbetet i syfte att förbättra och utveckla Republiken Moldaviens skattesystem och skatteförvaltning på grundval av EU:s standarder och internationella standarder. Detta kommer att innebära förberedelser för att gradvis anpassa Republiken Moldaviens lagstiftning till den EU-lagstiftning och de internationella instrument som anges i bilagorna till associeringsavtalet, särskilt arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Harmonisera Republiken Moldaviens skattelagstiftning om mervärdesskatt och punktskatter med relevanta EU-direktiv i enlighet med bestämmelserna i bilaga VI till associeringsavtalet.
- Fortsätta att utveckla samarbetet med OECD och EU-medlemsstaternas skattemyndigheter genom att utbyta nya erfarenheter och information om trender på området beskattning.

Prioriteringar på medellång sikt

- Förbättra och förenkla skattelagstiftningen.
- Vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att uttag och uppbörd av direkta skatter sker på ett rättvist och effektivt sätt.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program (EUT L 87, 31.3.2009, s. 164).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) (EUT L 154, 21.6.2003, s. 1).

- Tillnärma Republiken Moldaviens lagstiftning om mervärdesskatt och befrielse från punktskatt till EU:s lagstiftning enligt bilaga VI till associeringsavtalet.
- Förbättra det internationella skattesamarbetet för att stärka den goda förvaltningen på skatteområdet, dvs. genom att tillämpa principerna om öppenhet och insyn, informationsutbyte och lojal skattekonkurrens.
- Förbättra kapaciteten inom skatteförvaltningen genom att stärka hanteringen av förändringar, genomföra den institutionella och den operativa reformen, bidra till den europeiska integrationsprocessen och modernisera informationstekniken.
- Förbättra kapaciteten inom skatteförvaltningen för att undvika ackumulering av utestående fordringar, säkerställa en effektiv skatteuppbörd och stärka kampen mot skattebedrägerier och skatteflykt.
- Vidta åtgärder för att harmonisera politiken för att bekämpa bedrägerier och smuggling av punktskattepliktiga produkter.

Finansiella tjänster

Parterna ska samarbeta för att förbereda Republiken Moldavien för moderniseringen av dess ramar för finansiell reglering och tillsyn, så att internationellt överenskomna standarder för tillsyn inom området för finansiella tjänster uppfylls, med hjälp av EU:s lagstiftning och internationella instrument som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet, inklusive avdelning IV (ekonomiskt samarbete och sektorssamarbete) i detta avtal, som en referens för att utveckla en lämplig uppsättning regler för Republiken Moldavien. Detta samarbete ska inbegripa följande åtgärder och bidra till att följande mål uppnås:

Prioriteringar på kort sikt

- Vidta åtgärder för att säkerställa aktieägarnas insyn och garantera finansiell stabilitet på försäkringsmarknaden.
- Säkerställa att de fall av bedrägerier som påverkade banksektorn i Republiken Moldavien under 2014 blir föremål för en grundlig, transparent och opartisk utredning, i syfte att återvinna de medel som förskingrats och ställa de ansvariga personerna inför rätta.
- Ytterligare förbättra den rättsliga ramen genom att tillhandahålla nödvändiga instrument och åtgärder (t.ex. öka aktieägarnas ansvar, införa strängare sanktioner) för att ta itu med de faktorer som ledde till bankbedrägerierna år 2014 och för att förhindra liknande bedrägliga transaktioner på alla nivåer.
- Successivt utveckla och införa ett europeiskt insättningsgarantisystem, i enlighet med internationellt överenskomna standarder.
- Anta lagen om kreditorganisationer utanför banksektorn som utarbetats av den nationella kommissionen för finansiella marknader.
- Knyta kontakter och utbyta information med EU:s finansiella tillsynsmyndigheter. Framför allt kommer EU att tillhandahålla det stöd som är nödvändigt för att Republiken Moldaviens myndigheter ska sluta avtal om informationsutbyte och samarbete på området finansiella tjänster med relevanta EU-myndigheter för reglering och tillsyn (t.ex. Europeiska centralbanken och myndigheterna från EU:s medlemsstater).
- Utbyta aktuell, relevant och tydlig information om Republiken Moldaviens i nuläget gällande lagstiftning.
- Ringa in områden där utbildning, kapacitetsuppbyggnad och sakkunskap bör tillhandahållas.

Prioriteringar på medellång sikt

- Skapa en ny ram för reglering och tillsyn som överensstämmer med internationellt överenskomna standarder för tillsyn, inbegripet nya tillsynsmetoder, verktyg och instrument.
- Inrätta en övergripande ram för att förbättra företagsstyrningen och riskhanteringen inom bankernas finansiella sektor.
- Utveckla en ram för tillsyn på makronivå.

- Bygga upp kapacitet för att genomföra den nya lagstiftningen inom finanssektorn.
- Förbättra tillsynsmyndigheternas administrativa förmåga i enlighet med internationellt överenskomna standarder.
- Utarbeta nationell lagstiftning om förebyggande och bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt genom att genomföra EU-lagstiftningen på dessa områden, stärka samarbetet med arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF), Europarådet (i synnerhet Europarådets expertkommitté för utvärdering av åtgärder riktade mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Moneyval) och berörda myndigheter i EU:s medlemsstater, samt underteckna samförståndsavtal mellan Republiken Moldaviens finansunderrättelsemyndigheter och EU:s medlemsstater.
- Utveckla samarbetet mellan statliga myndigheter och organisationer som ansvarar för tillsynen av genomförandet av nationell lagstiftning om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Industri- och näringslivspolitik

Parterna kommer att samarbeta för att förbättra företagsklimatet och lagstiftningen i Republiken Moldavien, för att stimulera investeringar och näringsverksamhet hos alla sorters företag, med särskild uppmärksamhet riktad mot små och medelstora företag, inbegripet mikroföretag. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra utvecklingsstrategin för sektorn små och medelstora företag för 2012–2020 och dess handlingsplan, i linje med den nya lagen för små och medelstora företag och med landets reviderade färdplan för konkurrenskraft och med den nationella strategin för att locka investeringar och främja export 2016–2020 och dess handlingsplan.
- Utarbeta en industripolitik med fokus på utveckling och innovation i fråga om infrastruktur.
- Effektivt genomföra programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme), som omfattar initiativ som Enterprise Europe Network (EEN), Erasmus för unga företagare, projekt för samarbeten inom företagskluster osv., genom att stärka kapaciteten hos relevanta berörda institutioner och intressenter i den privata sektorn i Republiken Moldavien.
- Genomföra initiativ för att stärka innovationskapaciteten i enlighet med det nya initiativet EU4Innovation som lanserats inom ramen för det östliga partnerskapet och som främjar utvecklingen av politiska åtgärder och incitament för att stödja innovativa företag.

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra den landsspecifika färdplanen och rekommendationerna i utvärderingen av småföretagsakten.
- Koppla utvecklingen av små och medelstora företag till de möjligheter som skapats genom det djupgående och omfattande frihandelsavtalet, bland annat genom nätverk för företag (företagsstöd), såsom Enterprise Europe Network, och företagskluster, och slutföra utvecklingen av en särskild klusterpolitik i detta sammanhang.
- Stärka den roll som företag och sammanslutningar av små och medelstora företag (bland annat branschorganisationer) spelar i syfte att förbättra dialogen mellan det offentliga och det privata.
- Genomföra den begreppsmässiga, rättsliga och operativa ram som stimulerar utvecklingen av industriell produktion med hjälp av modernisering och innovation för att främja sysselsättning, bland annat genom kluster när det är ekonomiskt motiverat, i Republiken Moldavien. I detta avseende ytterligare utveckla och genomföra den nya industripolitiken.

Gruvindustri och råvaror

Parterna kommer att utbyta information om gruvdrift och råvaror för att uppnå en bättre förståelse av sina respektive strategiska riktlinjer och strategier. Diskussionerna kommer att ske genom en särskild underkommitté.

Turism

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på medellång sikt

- Etablera kontakter för att stärka utvecklingen av en konkurrenskraftig och hållbar turism och skissera vilka åtgärder som krävs för att fördjupa samarbetet mellan Republiken Moldavien och EU-aktörer om turism.
- Fortsätta att utbyta bästa praxis och kunskap samt bedriva utbildning på turismområdet.

Jordbruk och landsbygdsutveckling

För samarbetet när det gäller anpassningen av politiken och lagstiftningen till EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) och, framför allt, för att respektera tidsplanen för åtaganden inom de särskilda områden som anges i de relevanta bilagorna till associeringsavtalet, ska parterna samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra en allmän lag om subventioneringsprinciper för jordbruk och landsbygdsutveckling och därigenom förbättra genomförandet av politiken på detta område.
- Utveckla jordbruksministeriets och livsmedelsindustrins kapacitet i fråga om jordbruksstatistik och ekonomisk analys.

Prioriteringar på medellång sikt

- Utveckla och genomföra den politiska, rättsliga och institutionella ramen (inklusive krav på livsmedelssäkerhet, kvalitetspolitik, ekologiskt jordbruk och handelsnormer) på området jordbruk och landsbygdsutveckling.
- Utveckla, främja och genomföra sektorsspecifika program för specifika undersektorer inom jordbruket.
- Förbättra jordbruksproduktionens konkurrenskraft och diversifieringen av den ekonomiska verksamhet som bedrivs i landsbygdsområden.
- Utveckla ett uppdaterat, transparent markägarregister som en grundval för att övervaka markanvändning samt underlätta jordreform och konsolidering av jordbruksföretag, i syfte att förbättra den strukturella situationen för jordbrukets livsmedelssektor och genomföra jordbruks- och landsbygdsutvecklingspolitiken.
- Förbättra den hållbara användningen av mark inom livsmedelssektorn.
- Förbättra den hållbara användningen av vattenresurser inom livsmedelssektorn med hjälp av ny teknik.
- Utveckla kapaciteten hos de centrala och lokala förvaltningarna när det gäller landsbygdsutvecklingspolitik.
- Stärka det utbetalande organets kapacitet att sörja för öppenhet, effektivitet och förutsägbarhet i det utbetalade statliga stödet.
- Minska jordbrukssektorns sårbarhet gentemot klimatrelaterade risker.

Informationssamhället/Den digitala ekonomin och samhället

Parterna ska samarbeta för att anpassa landets digitala miljöer till EU:s digitala inre marknad. Detta kommer att skapa arbetstillfällen, tillväxt och innovation i Republiken Moldavien och i synnerhet gynna de unga, som får möjlighet till utbildning och sysselsättning – på plats eller på distans – och att starta företag med små startkapital. I synnerhet kommer parterna att samarbeta för att stödja Republiken Moldavien i genomförandet av de delar av EU:s regelverk som anges i bilagorna till associeringsavtalet för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Stärka den nationella tillsynsmyndighetens oberoende och administrativa kapacitet när det gäller elektronisk kommunikation, för att säkerställa dess förmåga att vidta lämpliga regleringsåtgärder och verkställa sina beslut och alla tillämpliga regler samt främja sund konkurrens på marknaderna.
- Påskynda genomförandet av det gemensamma europeiska larmnumret 112 i Republiken Moldavien.

Prioriteringar på medellång sikt

- Stärka den digitala sektorn genom utbyte av information och erfarenheter om den digitala inre marknaden. Främja en anpassning i Republiken Moldavien till EU:s lagstiftning, bästa praxis och normer, bland annat inom e-handel, skydd av uppgifter genom motståndskraftiga nätverk, fastställande av en nationell cybersäkerhetsstrategi, utbyggnad av den nationella kapaciteten inom incidenthantering (Cert) och fastställande av en nationell modell för bredband-sutbyggnad på landsbygden.
- Stärka nivån av it-säkerhet och skyddet av personuppgifter i elektroniska kommunikationer, i syfte att garantera tillgängligheten och integriteten i elektroniska offentliga tjänster och öka medborgarnas förtroende för dessa tjänster.

Folkhälsa

Parterna kommer att samarbeta för att göra följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Främja Republiken Moldaviens aktiva deltagande i EU:s folkhälsoprogram 2014–2020.

Prioriteringar på medellång sikt

- Främja reformer av hälso- och sjukvårdssektorn och stödja Republiken Moldavien under förberedelserna för genomförandet av EU:s regelverk om hälsa, såsom anges i bilagorna till associeringsavtalet, särskilt när det gäller lagstiftningen på områdena för tobakskontroll, kvaliteten och säkerheten hos ämnen av mänskligt ursprung (blod, vävnader, celler och organ) och hälsorisker i enlighet även med Republiken Moldaviens internationella förpliktelser enligt ramkonventionen om tobakskontroll och det internationella hälsoreglementet.
- Stärka beredskap, utbildning och epidemiologisk övervakning och kontroll av smittsamma sjukdomar genom bland annat: 1) Republiken Moldaviens deltagande i programmet för utbildning i interventionsepidemiologi i Medelhavsområdet (MediPIET), 2) samarbete med Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar 3) fastställande av det nationella egenansvaret och hållbarheten för program för förebyggande och kontroll av HIV, TBC och hepatit, samt 4) stärkande av vaccinationsprogram.
- Säkerställa anslutningen till och därpå följande genomförande av protokollet om olaglig handel med tobaksvaror.
- Stärka nationella åtgärder som omfattar flera sektorer för att motverka antimikrobiell resistens, bland annat genom förstärkt övervakning, återhållsam användning av antimikrobiella ämnen och infektionskontroll inom hälso- och sjukvård.

Stadsplanering och byggande

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra lagstiftningen för stadsplanering och byggande för åren 2017–2020, genom utveckling och antagande av gemenskapens sekundärlagstiftning (förslag till lagstiftning och statliga beslut) i enlighet med "Moldavien 2020-strategin".
- Vidta åtgärder för att säkerställa systemen för fysisk planering på nationell och regional nivå samt på distriktsnivå, liksom översiktsplaner och kommunala utvecklingsplaner, i syfte att främja en integrerad regional utvecklingspolitik.

Regional utveckling

Parterna kommer att samarbeta inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken och dialogen mellan EU och Republiken Moldavien om regionalpolitik, i perspektivet av Republiken Moldaviens ansträngningar för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Ytterligare öka Republiken Moldaviens deltagande i EU:s strategi för Donauregionen i syfte att dra fördel av utbytet av erfarenheter och bästa praxis med deltagande regioner från EU:s medlemsstater.
- Förbättra institutionella arrangemang och samla tillräcklig kapacitet på nationell/regional/lokal nivå för att delta i alla program i det gränsöverskridande samarbetet.

- Börja delta i det europeiska grannskapsinstrumentets program i det gränsöverskridande samarbetet 2014–2020 (gemensamt operativt program för Rumänien/Republiken Moldavien och gemensamt operativt program för Svarta havet) och i det transnationella programmet för Donauområdet. Fortsätta genomförandet av det östliga partnerskapets program för territoriellt samarbete för Republiken Moldavien–Ukraina.

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra Republiken Moldaviens strategi för regional utveckling för 2016–2020, i linje med Moldavien 2020-agendan, på hela landets territorium i syfte att stödja en mer balanserad tillväxt i hela landet.
- Främja i synnerhet regional ekonomisk specialisering samt innovation, entreprenörskap och en ökning av den konkurrenskraftiga ekonomiska utvecklingspotentialen i stadsområden, som en del av det mål som fastställts i Republiken Moldaviens strategi för regional utveckling om att säkerställa en hållbar ekonomisk tillväxt i regionerna, och främja smart specialisering inom utarbetandet av forsknings- och innovationsstrategier.
- Stärka de nationella, regionala och lokala institutionernas institutionella och operativa kapacitet inom regional utveckling, bland annat ansträngningar för att utveckla ett effektivt system för flernivåstyrelse och en tydlig ansvarsfördelning.
- Främja de berörda parternas deltagande på regional och lokal nivå och befästa partnerskapet mellan alla parter som deltar i den regionala utvecklingen.
- Öka deltagandet i EU:s strategi för Donauregionen för att Republiken Moldavien ska kunna dra fördel av utbytet av erfarenheter och bästa praxis med de deltagande regionerna från EU:s medlemsstater på en rad områden, inbegripet de som omfattas av associeringsavtalet.

Fiskeri- och havspolitik

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Främja ett integrerat förhållningssätt till havsfrågor genom att utse en nationell kontaktpunkt och medverka i breda EU-initiativ för havsområdet i syfte att fastställa områden av gemensamt intresse för samarbets- och utvecklingsprojekt för Svarta havet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Stärka samarbetet och verka för ett hållbart fiske i Svarta havet, inom såväl bilaterala som multilaterala ramar, i enlighet med strandstaternas deklARATION i Bukarest 2016 och på grundval av en ekosystembaserad strategi för fiskeriförvaltningen.
- Öka det administrativa, vetenskapliga och tekniska samarbetet för att förbättra övervakningen och kontrollen av fiskeriverksamheter samt handeln med fiskeriprodukter och deras spårbarhet, för att effektivt kunna bekämpa illegalt, orapporterat och oreglerat fiske (IUU-fiske).

2.7 Anslutbarhet, energieffektivitet, klimatpolitik, miljö och civilskydd

Energi

Parterna ska gemensamt arbeta för en förbättrad energitrygghet genom ökad diversifiering, samt för en större energieffektivitet och ökad användning av förnybar energi. Det gemensamma målet är fortfarande inrättandet av en konkurrensutsatt och transparent energimarknad i Republiken Moldavien och dess fullständiga integrering i EU:s energimarknad.

Prioriteringar på kort sikt

- Stärka ANRE:s oberoende, bland annat genom avpolitisering av utnämningar och uppsägningsförfaranden för direktörer och ett oberoende utarbetande av budgeten. I detta syfte ska Republiken Moldavien anta en ny energilagstiftning på ett öppet och inkluderande sätt, och genomföra samtliga rekommendationer för översynen av ANRE som utförs av energigemenskapens sekretariat.

- Fortsätta att vidta åtgärder för att integrera Republiken Moldaviens energimarknad med EU:s.
- Genomföra den nya lagstiftningen (nedan kallad tredje energipaketet) för elektricitet genom att utföra de åtgärder som föreskrivs i lagstiftningen och genom att anta den nödvändiga sekundärlagstiftningen.
- Fullt ut genomföra Republiken Moldaviens åtaganden och avtal, inbegripet de som fastställs genom målen för IMF:s ekonomiska program såsom fullständig återvinning av tidigare prisavvikelser enligt rekommendationerna från energigemenskapens sekretariat.
- Genomföra den nya lagstiftningen (tredje energipaketet) om naturgas.
- I enlighet med IMF:s rekommendationer fortsätta att arbeta för att bli av med ackumulerade skulder inom energisektorn.
- Vidta åtgärder mot större liberalisering av marknaden för naturgas.
- Slutföra den juridiska uppdelningen och förbereda en fullständig uppdelning av Moldovatrangas med beaktande av beslutet i energigemenskapens ministerråd om tidpunkten för uppdelning inom gassektorn.
- Genomföra färdplanen för förbättring av sammanlänknings- och elnät mellan Republiken Moldavien och Rumänien. Lika villkor i fråga om likvärdiga grundläggande regler vad gäller marknadstillträde, marknadsinfrastruktur och öppnande av marknader, samt förenliga miljö- och säkerhetsnormer, kommer att underlätta omfattande handel med elektricitet och gas mellan EU och Republiken Moldavien i framtiden.
- Slutföra omstruktureringen av Termoelectrica.
- Förbättra och garantera öppenhet och insyn i anbudsinfordringar och kontrakt om leverans av elektricitet.
- På grundval av lagen om främjandet av användning av energi från förnybara källor, utarbeta stödssystem, administrativa regler samt andra åtgärder som krävs för att främja en ökad användning av förnybara energikällor.
- Utarbeta och genomföra en handlingsplan för strategiska oljereserver i enlighet med energigemenskapens krav.
- Anpassa energieffektivitet i byggnader och inrätta lämpliga och transparenta stödmekanismer för energieffektivitetsåtgärder i både offentliga byggnader och hushåll.
- Fastställa och genomföra åtgärder för att öka konkurrensen på el- och gasmarknaderna och diversifieringen av energikällorna, och samtidigt säkerställa icke-diskriminering mellan aktörer.
- Vidta åtgärder för att uppfylla bestämmelserna i förordningen/förordningarna om försörjningstrygghet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Vidta ytterligare åtgärder för att minska förlusterna vid överföring och distribution i el-, gas- och värmenät.
- Anta och genomföra en handlingsplan för att öka andelen energi från förnybara energikällor i den totala bruttoenergianvändningen till 17 % senast 2020.
- Anta en ny lag om energieffektivitet som överensstämmer med direktiv 2012/27/EU och fortsätta att utöka märkningen som anger förbrukningen av energi och andra resurser till nya produkter.
- Ytterligare utveckla konkurrensen på marknaderna för el och gas i syfte att uppnå den grad av likviditet som är nödvändig för att kunna utveckla organiserade konkurrenskraftiga marknader.
- På grundval av regelbundna utvärderingar på marknadsmässiga villkor, fastställa åtgärder och insatser att vidta för gradvis övergång till marknadsbaserade (konkurrensbaserade) prissättningsmekanismer.
- Förbättra metoden för prissättning för att säkerställa öppenhet och kostnadstäckning i enlighet med rekommendationer från IMF och energigemenskapen.
- Genomföra en fullständig åtskillnad av Moldovagas och Moldovatrangaz och införa nya tariffer för införsel och utförsel i naturgassektorn.

- Identifiera och genomföra åtgärder för att förstärka det sociala stödet och skydda sårbara konsumenter.
- Fullfölja sammanlänkningen på energiområdet med Rumänien (och/eller Ukraina) och vidta åtgärder för regional integration på marknaden. Lika villkor i fråga om likvärdiga grundläggande regler vad gäller marknadstillträde, marknadsinfrastruktur och öppnande av marknader, samt förenliga miljö- och säkerhetsnormer, kommer att underlätta omfattande handel med elektricitet och gas mellan EU och Republiken Moldavien i framtiden.
- Inleda utbyte via nätet av uppgifter om strålningen i miljön genom att underlätta Republiken Moldaviens anslutning till Europeiska unionens plattform för utbyte av radiologiska data (Eurdep).
- Uppdatera energistrategin 2030 i enlighet med den nya tillnärmningen av lagstiftningen och resultaten av sammanlänkningen på energiområdet.

Transporter

Parterna kommer att samarbeta för att säkerställa ett fortsatt genomförande av den EU-lagstiftning som anges i bilagorna till associeringsavtalet och för att stödja Republiken Moldavien. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Genomföra reform- och omstruktureringsprogrammet för järnvägssektorn.
- Öka insatserna för att genomföra EU:s luftfartslagstiftning i syfte att dra full fördel av avtalet om ett gemensamt luftrum mellan EU och Republiken Moldavien.
- Fastställa fri och rättvis konkurrens inom luftfartssektorn, i synnerhet inkludera bestämmelser om icke-diskriminerande tillträde till flygplatsen i Chişinău flygplatskoncession, och återställa en effektiv konkurrens inom sektorn för markttjänster.

Prioriteringar på medellång sikt

- Genomföra den övergripande strategin för transporter och logistik för 2013–2022.
- Säkra vägfonden och samtidigt säkerställa en stabil finansiering för genomförandet av de resultatbaserade underhållskontrakten.
- Genomföra nödvändiga reformer så att Republiken Moldavien så snart som möjligt kan tas bort från den svarta lista som upprättats inom ramen för samförståndsavtalet i Paris.
- Utveckla infrastruktur, särskilt genom att utarbeta och genomföra ytterligare projekt för utveckling av det utvidgade TEN-T-stamnätet, vilket man enades om vid ministermötet TEN-T-dagarna i Rotterdam 2016.
- EU:s medlemsstater bör överväga möjligheten att gradvis öppna marknaden för vägtransporter på grundval av de framsteg som gjorts av Republiken Moldavien i införlivandet av EU:s regelverk.

Miljö

Parterna kommer att samarbeta för att förbereda genomförandet av EU:s lagstiftning och internationella normer, särskilt för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Säkerställa fortsatta administrativa reformer av miljöinstitutioner och uppbyggnad av tillräcklig administrativ kapacitet för att genomföra miljökapitlet i associeringsavtalet.
- Göra framsteg i tillnärmningen av miljölagstiftningen genom att införa de viktigaste rättsliga ramarna i sektorn, nämligen lagarna om skydd av luft, om kemikalier och industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).
- Genomföra lagstiftningen om strategisk miljöbedömning och om avfallshantering.
- Utarbeta och anta genomförandemekanismer för att tillämpa miljökonsekvensbedömningar (MKB) och strategiska miljöbedömningar, i syfte att integrera miljö som en övergripande fråga i övriga centrala politikområden.

- Utarbeta och anta nationella strategier, program och planer i fråga om skydd av luft, kemikaliehantering och vattenförvaltning.

Prioriteringar på medellång sikt

- Anta nödvändiga genomförandebestämmelser i olika delsektorer för miljön, särskilt i fråga om vattenkvalitet och vattenförvaltning, avfallshantering, kemikaliehantering, naturskydd, luftkvalitet och industriella föroreningar, för att uppfylla de skyldigheter som anges i associeringsavtalet.
- Främja utvecklingen av en grön ekonomi i Republiken Moldavien.
- Säkerställa ett fortsatt genomförande av miljöstrategin för åren 2014–2023 och de nationella strategierna för vattenförsörjning och sanitet, avfallshantering och bevarande av biologisk mångfald.
- Se över lagstiftningen om avfallshantering för att undersöka möjligheten att stärka miljöbestämmelser.

Klimatpolitik

Parterna kommer att samarbeta för att stärka dialogen och samarbetet om klimatförändringar, för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Vidareutveckla färdplanen för genomförandet av det nationellt fastställda bidraget.

Prioriteringar på medellång sikt

- Inleda genomförandet av Parisavtalet om klimatförändringar.
- Säkerställa genomförandet av strategin för anpassning till klimatförändringar och dess handlingsplan för perioden fram till 2020.
- Börja genomföra strategin för utveckling mot låga utsläpp som omfattar perioden fram till 2030, med avseende på landets planerade nationellt fastställda bidrag.
- Förbättra den interinstitutionella och intersektoriella samordningen och integrera anpassningar till klimatförändringarna i politik och planering på alla nivåer.
- Tillnärma lagstiftningen i Republiken Moldavien mer till gällande EU-lagar och internationella instrument i enlighet med bilaga XII till associeringsavtalet.
- Förbättra Republiken Moldaviens ramverk för öppenhet inom klimatpolitiken, i synnerhet genom ett stabilt nationellt system för övervakning och rapportering kring klimatpolitik och -åtgärder samt utsläpp av växthusgaser baserat på EU:s modell.

Civilskydd

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Utarbeta arrangemang för att stärka det bilaterala samarbetet på området för civilskydd i syfte att Republiken Moldavien ska närma sig unionens civilskyddsmekanism.
- Främja antagandet och genomförandet av EU-riktlinjer om värnationsstöd.
- Inleda en dialog om de politiska aspekterna av förebyggande av, beredskap inför och insatser vid katastrofer genom utbyte av bästa praxis, gemensam utbildning, övningar, studiebesök och seminarier, och genom en sammanfattning av erfarenheterna från verkliga nödsituationer och övningar.

- Fortsätta att utveckla förebyggande åtgärder genom att utbilda och informera allmänheten, i synnerhet ungdomar, om stora risker.

Prioriteringar på medellång sikt

- Sörja för effektiv kommunikation dygnet runt, inbegripet utbyte av tidiga varningar och information om stora nödsituationer som påverkar EU och Republiken Moldavien, samt tredjeländer där endera parten deltar i katastrofinsatser.
- Underlätta ömsesidigt bistånd, i synnerhet genom unionens civilskyddsmekanism, vid allvarliga nödsituationer i tillämpliga fall och förutsatt att det finns tillräckliga resurser.
- Gå vidare med utvecklingen av ett landsomfattande system för bedömning och kartläggning av risker, samt stödja utvecklingen av den elektroniska regionala riskatlasen (Electronic Regional Risk Atlas, ERRA) och se till att den används på ett effektivt sätt på nationell nivå.
- Förbättra kunskapsbasen om katastrofrisker och ekonomiska förluster genom att stärka samarbetet om dataåtkomst och jämförbarhet.
- Förbättra strategier för förebyggande, i enlighet med bestämmelser i EU:s regelverk och bästa praxis, av allvarliga industriolyckor med farliga ämnen.
- Förbättra samarbete som leder till motståndskraftigare civilskydd och system för katastrofriskhantering i Republiken Moldavien på grundval av EU:s bästa praxis och närmare samarbete med EU:s civilskyddsmekanism.

2.8 Rörlighet och direkta personkontakter

Allmän och yrkesinriktad utbildning samt ungdomsfrågor

Parterna kommer att samarbeta kring den övergripande moderniseringen och reformen av utbildningssystemet, som ska leva upp till ungdomarnas och landets behov, vara rättvist för alla barn oavsett socialt och geografiskt ursprung, vara effektivt i fråga om resursanvändning, och inge samhället tillit genom hög kvalitet i fråga om mänskliga resurser, resultat och system för utbildning och ungdomsfrågor i Republiken Moldavien. Detta samarbete kommer att omfatta arbete för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Slutföra antagandet av alla bestämmelser för att göra det möjligt att fullt ut genomföra den nya utbildningslagstiftningen på alla utbildningsnivåer.
- Öka den administrativa kapaciteten i utbildningsministeriet och underordnade organ.
- Inrätta ett system med indikatorer som återspeglar betydelsen av de resultat som uppnås genom utbildningssystemet.
- Öka kvaliteten i grundutbildningen för lärare, kvaliteten i anställningsförfarandena och attraktionskraften hos utbildningssektorns tjänster, inbegripet genom lönenivån.
- Främja ett systematiskt samarbete mellan utbildningssystemet och den privata sektorn för att matcha arbetsmarknadens behov.
- Fortsätta och i tillräcklig omfattning finansiera reformen av yrkesutbildningen för att uppnå målen för utvecklingsstrategin och handlingsplanen för yrkesutbildning (2013-2020) och tillgodose arbetsmarknadens behov.
- Anta en rättslig ram för sektorskommittéerna.
- Genomföra gemensamma aktiviteter och utbyten som ytterligare främjar Republiken Moldaviens integration i det europeiska området för högre utbildning inom ramen för Bolognaprocessen.
- Främja akademiskt samarbete, kapacitetsuppbyggnad och rörlighet för studerande och personal genom det nya Erasmus+-programmet, samt rörlighet och utbildning för forskare genom Marie Skłodowska-Curie-åtgärder.
- Till fullo omsätta avdelning VII i utbildningslagstiftningen (livslångt lärande) i praktiken, i samarbete med arbetsmarknadsministeriet.

- Uppmuntra relevanta berörda parter att engagera sig i alla former av livslångt lärande för yrkesfortbildning för att bättre motsvara arbetsmarknadens behov.
- Genomföra den nationella strategin för utveckling av ungdomsområdet.
- Förbättra utbytet och samarbetet inom området icke-formell utbildning för ungdomar och ungdomsarbetare i syfte att främja interkulturell dialog och stödja det civila samhället, bland annat genom EU:s program på ungdomsområdet.

Prioriteringar på medellång sikt

- Säkerställa ett kontinuerligt deltagande i Pisa-test.
- Fortsätta reformerna av grundutbildningen i syfte att förbättra kvaliteten på lärarutbildningen, modernisera läroplanerna och övergå till en ökad användning av resultatbedömning.
- Minska andelen unga med högst grundskoleutbildning.
- Ansluta utbildning till forskning och innovation, liksom till den ekonomiska och sociala miljön.
- Verka för att modernisera offentliga institutioner för högre utbildning, i synnerhet för att rationalisera nätverket för att göra dem mer attraktiva och konkurrenskraftiga och genom ökad öppenhet i fråga om hanteringen av personalrekrytering.
- Genomföra extern utvärdering och extern ackreditering av alla program för alla tre utbildningsnivåer (kandidat, master, doktorand) och alla institutioner för högre utbildning.
- Genomföra extern utvärdering och ackreditering av dem som tillhandahåller vuxenutbildning.
- Öka det livslånga lärandet.
- Genomföra och stödja en strategi för yrkesutbildning för att anpassa Republiken Moldaviens yrkesutbildning till moderniseringen av EU:s strukturer för yrkesutbildning, såsom sker inom ramen för Köpenhamnsprocessen och dess instrument.
- Fortsätta att stärka yrkesutbildningen genom att fullt ut genomföra handlingsplanen som ingår i yrkesutbildningens utvecklingsstrategi (2013–2020).

Forskning och innovation

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Anta nya ändringar av forskningslagstiftningen, baserade på den senaste översynen av forskningssystemet i Republiken Moldavien som utförts via enheten för politiskt stöd och i överensstämmelse med den nya utbildningslagstiftningen.
- Skapa nya strukturer för att säkerställa samordning av forskning och innovation på statlig nivå.

Prioriteringar på medellång sikt

- Underlätta Republiken Moldaviens integration i det europeiska forskningsområdet.
- Stärka Republiken Moldaviens deltagande i programmet Horisont 2020.
- Gå vidare med genomförandet av strategin för forskning och utveckling fram till 2020, handlingsplanen och innovationsstrategin för 2013–2020 (innovation för konkurrenskraft), och rekommendationerna från sakkunnigbedömningen utförd genom enheten för politiskt stöd inom Horisont 2020.

- Stärka de mänskliga, materiella och institutionella resurserna för att öka forsknings- och innovationskapaciteten.
- Integrera den europeiska agendan för öppen vetenskap.

Kultur, audiovisuell politik och medier

Kultur

Parterna kommer att samarbeta för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Främja genomförandet av 2005 års Unescokonvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.
- Främja deltagandet av Republiken Moldaviens aktörer inom kulturlivet och audiovisuella medier i EU-program, i synnerhet Kreativa Europa.

Prioriteringar på medellång sikt

- Samarbeta för att utveckla en inkluderande kulturpolitik i Republiken Moldavien och för att bevara och främja kultur- och naturarvet.
- Stärka kapaciteten för att utveckla kulturellt företagande inom de kulturella och kreativa sektorerna (inklusive kulturarvet) och för tillhandahållande av kulturella tjänster.

Audiovisuell politik och medier

Parterna kommer att samarbeta för att förbereda genomförandet av den EU-lagstiftning som anges i bilagorna till associeringsavtalet. Detta samarbete kommer att omfatta stöd till Republiken Moldavien för att uppnå följande:

Prioriteringar på kort sikt

- Stärka kapaciteten och oberoendet hos de myndigheter och organ som sköter tillsynen av medierna och särskilt arbeta för att göra rådet för audiovisuell samordning fullständigt oberoende.
- Ändra lagstiftningen för att garantera att det offentliga ekonomiska stödet till medierna fördelas enligt strikt objektiva kriterier som tillämpas på samma sätt för alla offentliga medier och programföretag.
- Tillsammans med Europeiska kommissionen undersöka möjligheterna att delta i utvalda EU-program och verksamheter som bedrivs av EU:s organ med inriktning på de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken.
- Utveckla en ny lag om reklam i linje med den lagstiftning som ska antas om audiovisuella tjänster och europeiska standarder, vars syfte är att uppnå effektiv konkurrens inom sektorn.

Prioriteringar på medellång sikt

- Hantera ägandekoncentrationen i mediesektorn i enlighet med EU:s bästa praxis.
- Verka för att lagstiftning antas på det audiovisuella området i överensstämmelse med europeiska normer. Utbyta åsikter om audiovisuell politik och tillämpliga internationella standarder. Samarbeta i kampen mot rasism och främlingsfientlighet på det audiovisuella området och medieområdet.

Deltagande i EU:s organ och program

Prioriteringar på medellång sikt

Se över genomförandet av protokollet om deltagande i EU-program på grundval av Republiken Moldaviens faktiska deltagande i specifika EU-program.

2.9 Information till allmänheten och synlighet

Prioriteringar på kort sikt

- Sörja för välgrundad information om möjligheterna med och konsekvenserna av associeringsavtalet EU–Republiken Moldavien, med fokus på det djupgående och omfattande frihandelsavtalet.

Säkerställa att alla EU:s projekt och program samt deras inverkan synliggörs på ett relevant sätt genom nära samarbete med medieföretag, det civila samhället och näringslivet på lokal, regional och nationell nivå.
